

SLOVENSKI NAROD.

Članki vsak dva kroger, tiskani nedelje in praznike, ter vsa po pošti prejemanja so avstro-ogrske države na vsa leta 24 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K, na en mesec 2 K. Kdor hodi sam po sebi, plača na vsa leta 24 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K 50 h, na en mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom na vsa leta 24 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K, na en mesec 2 K. Kdor hodi sam po sebi, plača na vsa leta 24 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K 50 h, na en mesec 2 K 30 h. — Za tuje države velja isto, kolikor "naša pošta". — Če naročnik brez izločene vplačilne naročnine se ne obra. — Za omenila se plačuje od petdesetopet potpisov po 12 h, če se ne omenila tiska enkrat, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat. — Dopolni se izvele frankovati. — Rokopis se ne vrača. — Uredništvo (in upravitelstvo) je v Kranjskih ulicah št. 1, in sicer v prvem nadstropju, upravništvo pa v pritličju. — Upravitelstvo naj se blagovoljno pošilja naročnine, reklamacije, omenila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Soc. demokracija in katol. duhovnik.*

V soc. demokraciji se je že mnogo ugibalo o tem, kako stališče naj zavzema stranka napram cerkvi in verski sploš. Liebknecht, eden izmed duhovitejših in najbolj izobraženih voditeljev naše stranke, je mislil na verne katolike in protestante ter predlagal, da se teh sodrugov ne žali in da se skuša z versko znošljivostjo pridobiti čim največ somišljenikov, zato je predlagal, da se v naši stranki proglasi vera kot privatna stvar. Sprva se je hotela ta točka ostreje stilizovati. Strankarski shod v Erfurtu leta 1891. je potem določil, da se ima glasiti točka glede verstva tako-le: „Vera je privatna stvar. Odpraviti se imajo doneski iz javnih sredstev za cerkvene in verske zadeve in družbe.“

Ta točka našega programa danes nima tega pomena, da bi se socijalni demokratje ne smeli brigati za verstvo in duhovščino, nego ima samo ta smisel, da nam je vsakdo dobro došel, najsi bo katolik ali protestant. — To vemo danes vsi, da se katoliški duhovnik ne bo nikdar sprijaznil s tem, da bi država z njim enako ravnila kakor z duhovniki drugih ver. Zahteval bo zase vedno posebnih ugodnosti in državnih podpor, glavna njegova terjatev pa bo, da mora biti njegova vera državna religija. Danes je za nas soc. demokrate katol. vera največja zavora napredka in svobodnega mišljenja, ona nam je negacija našega svetskega naziranja. Katoliška vera priporoča trpljenje na tej zemlji kot sredstvo v dosegu največje sreče po smrti, soc. demokracija pa prepričana nebesa angelom in boče, da bodo ljudje srečni že na tem svetu. Večina soc.

* Prijavljamo ta članek na izrečno željo nekaterih socijalnih demokratov, ki ne odobravajo najnovejše zveze socijalno-demokratske stranke s klerikalci. Z objavljenjem se ni rečeno, da se identificiramo z izvajanjem tega članka.

demokratov smatra kat. vero za večni protest proti znanosti, vidi v njej sredstvo za poneumnevanje preprostega ljudstva. Katol. cerkev je bila in mora biti sovražnica svobode in svobodne misli. Ona še dandanes diktira postavbe še v marsikateri državi, jemlje, kolikor hoče zase iz državnih sredstev in sili državne organe, da se ji pokore in da ji strežejo. Ta cerkev noče vedeti ničesar o toleranci, taji pravico prostega izražanja svojega mnenja in svobodnega zborovanja, ona je nasprotnica vsem zahtevam za poboljšanje gmočnega stanja ljudskih mas in če je v kaki državi zagovornica splošne, tajne, enake volilne pravice, dela to s samopašnim namenom, da bi s pomočjo kmeta, ki tvori še povsod polovico ali 2/3 prebivalstva in ženstva zagospodovala nad drugimi in strahovala potom državnih oblasti vse, kar se ji ne uklanja. Odkritostno to postopanje seveda ni. Njej so ljudske mase predmet, da jih izseva, zato jih tudi ne bo puščala, da bi prišle do vlade. Soc. demokracija sodi, da reprezentuje katoliška cerkev stranko, ki se mora uničiti, ako hoče soc. demokracija širiti omik, izobraževati mase, ako hoče priti do veljave v širjih slojih, ako si hoče pridobiti večino v parlamentih in z njo vlado v državah. S tem, da se proglasi vera v navadnem smislu za privatno stvar, ki nas nič ne briga, se ne spravi s sveta te mogočne stranke, ki jo smatrajo vladarji za stebri svojih prestolov.

Res je, da mora vedno večja omika ljudskih mas sčasom spraviti to cerkev ob vsa veljavo, zakaj širjenju omike se dandanes težko zoperstavlja kaka sila. Najhujši sovražnik cerkve je verska mlačnost ljudi napram vsemu, kar zadeva vero in nje izvrševanje. To je pa posledica večje omike. Ali kdo nam je porok za to, da ne bo cerkev, ako dobi vso moč v svoje roke, ovirala delovanja šolstva in drugih sredstev, ki služijo v izobraževanju s tem namenom, da bi

si masa ne pridobila čim najdalje toliko omike, ki je potrebna, ako se uresničijo njeni socijalni ideali? Analfabeti v naši stranki niso za rabo; gospodarstvo, ki si ga mislimo ustvariti na razvalinah kapitalizma, računa samo z omiko vse mase. Vemo, da so gospodarske sile mogočne, ali zavirati se da tudi taka sila!

Menda je vsem znano, da baš v sedanjih časih skoraj vse soc. demokraciji sovražne stranke stopajo v prijateljsko razmerje s kat. cerkvijo, da se vse te stranke trudijo, da bi se cerkev obdržala in dobro krmila iz drž. jasl, ker rabijo duhovščino in njen verski sistem za „pananje“ mas.

Zato so duhovniki zgodaj uvideli nevarnost, ki jim preti po soc. demokraciji, zato so tudi njeni najhujši sovražniki, dekler se bodo mogli gibati. Soc. demokracija in kat. cerkev sta največji nasprotji, ki sta se kdaj pojavili v zgodovini. Kat. cerkev mora, ako hoče živeti, potisniti svoje vernike pod svoje dogme. To je danes duševno suženstvo. Glavna točka soc. demokracije pa je bila in bo: svoboda misli.

Načelo, da bi se soc. demokracija nič ne brigala za to, kar zadeva vero in cerkev, torej ni pravilno. Najhujši sovražniki naših idealov in najmočnejša zavora njih uresničenja so duhovniki in njihov verski sistem, ki so glavna podpora nasilnemu gospodarstvu privilegiranih stanov. Soc. demokracija imamo nadaljevati boj liberalcev s temi močmi. Vera torej ni privatna stvar v tem smislu, da dovolimo duhovnikom gospodariti v državi in javnem in zasebnem življenju; nam mora danes sicer še biti vseeno, ako so soc. demokracije še katoliki ali protestanti ali židje, ali važno nam je in mora biti, da izgube cerkve ves vpliv v državi in da dogme več ne zatemnejo mišljenja narodnih mas. Če to uvažujemo, se nam zdi izven Ljubljane živčim

soc. demokratom čudno, ako čitamo, da so preteklo nedeljo naši sodrugi s kršč. socialisti skupaj zborovali in skupaj javno nastopali.

Ti kršč. socialisti niso socijalisti Neumanove, sedaj že mrtve stranke na Nemškem, tudi niso angleški kršč. socijalisti prejšnjega stoletja, to so fanatizirani katoliki, ki bi soc. demokratu najraje porinili nož v rebra; te ljudi vodijo duhovniki in so jih tako zapredli v svoje mreže, da se jih ne morejo več osvoboditi.

V politiki velja načelo: vsa sredstva so dobra. Nam soc. demokratom je vseeno, kdo nam pomaga, da si priborimo splošno tajno in enako volilno pravico; — ali toliko moramo vendar vselej uvaževati naše strankarsko stališče, da se ne bratimo z duhovščino, ki je naš najhujši sovrag. Taki bratski objemi, kakor so se dogodili v nedeljo v Ljubljani, ne bodo utrjevali soc. demokracije na Slovenskem, kjer je še tako malo godnih tal zanj.

Ali ne veste, da so tudi slov. duhovniki natančno informirani o težnjah soc. demokracije? Kako jim je pač dobro delo, ko so videli kako so soc. demokraciji sami ublaževali zasprotja, kako se poljubujejo s katoliškimi sužnji! Duhovniki, aranžerji navedenega nastopa, niso računili da pridobe s tem nemara kakega zavednega sodruga, ali videli so prav dobro, da osmešijo na ta način na terenu, kakor je Ljubljana in vsa Slovenija, — soc. demokracijo. Vom Erhabenen zum Lächerlichen ist nur ein Sprung! Menda so naši popi kar poskakovali veselja, da so se trgli talarji, ko so videli, kako lepo so jim šli na lim ti ljubljanski „soci“, kakor nas imenujejo porogljivo. Ni še pozabljeno, da so pri zadnjih deželnozbornih volitvah pomagali soc. demokraciji v Idriji klerikalci do zmage; sedaj še to! — Najboljše storite, ako se popolnoma združite s krščanskimi socijalisti! **Soc. demokrat.**

Deželni zbori.

Gradec, 24. oktobra. Doseđaj so poslanci vložili 113 peticij, ki so se izročile pristojnim odsekom. Posl. Wastian je utemeljeval svoj predlog, naj se podeli ženskemu učiteljskemu v Mariboru pravica javnosti, češ, da je to potrebno zagradelj, ker morajo absolutinje delati sicer srelostni izpit na ondotnem nemškem učiteljskem, na katerem pa so sami narodni Slovenci za profesorje, ki niso nemškimi kandidatinjam naklonjeni. Deželni odbornik dr. Link je pojasnil, da je deželni šolski svet že vložil prošnjo za podelitev pravice javnosti, kar se tudi gotovo zgodi še pred prvo maturo na tem zavodu. Po tem pojasnilu je Wastian svoj predlog umaknil.

Celovec, 24. oktobra. Poslanec dr. Pupovac je predlagal enako plačo za učitelje in učiteljice. — Posl. Krampf je utemeljeval svoj predlog, naj se vlada nujno naprosi, da ne ugoditi zahtevam nekaterih mestnih občin glede prostega uvoza živine iz Rusije in Rumunske, češ, da se bo sicer zopet zanesla v deželo kužna bolezen, a tudi ceni domače živine uvoz škoduje. Za ta predlog sta govorila tudi poslanci Weiss in Pupovac.

Brno, 24. oktobra. Poslanec dr. Fuxe je v imenu Nemcev utemeljeval nujni predlog glede volilne reforme ter izjavil, da Nemci niso proti razširjenju volilne pravice, le svojo narodno bodočnost si morajo zagotoviti s pravico veta. Volilna skupina veleposesnikov pa se ne sme odpraviti. — Posl. dr. Stranek je zavračal govornika ter izjavil, da se mora moravski dež. zbor ali postaviti na načela pravice in pravičnosti, ali pa ga ne bo. — Posl.

LISTEK.

Metodika

zemljepisnega pouka v ljudski šoli, razkazana na svojem razvoju.

Spisal Gabrijel Majcen. Gorica, 1905. „Goriška Tiskarna“. Cena 2 kroni, po pošti 20 vin. več.

Jako lepo se je začela pri nas zadnja leta razviti pedagogika literatur, namenjena v prvi vrsti teoriji in metodi ljudskošolskega pouka. Široko vrzel, ki je zijala v tej stroki na našem prosvetnem polju, izdatno zadelava »Šolska Metдика«, ustanovljena pred leti na znanstveni podlagi v edini namen, da izdaja pri, merne učne in pomožne knjige, popularizuje znanost; pod njenim varstvom se razvija naše šolstvo na vedno višjo stopinjo popolnosti. Začela se je živahna delavnost na polju strokovnih ved, leto za letom množi redno »Šolska Metдика« naše znanstveno slovstvo za tri nove knjige, in zdi se, da niti to ne zadošča več. Znanstvene edicije, prej tako redke, se množe, kakor da je zavel nov, svež veter preko naših dežel, in smo se začeli navedati šele sedaj v po-

polni meri, kolika praznina je še na našem kulturnem poprišču. Dobro znamenje je to za duševno tlesčenje slovenskega naroda; njegovi učitelji čutijo potrebo spopasti najprej sebe in s tem posredno druge.

Te misli so se nam vzbujale, pregledavajuč knjigo, ki jo je napisal mariborski profesor Gabrijel Majcen. »Metodika« je njen naslov, in je namenjena zemljepismu pouku na naših ljudskih šolah. Pisatelj poudarja v uvodu, da je zemljepisje v nekem oziru moderna znanost, ker se je šele v novejšem času povzdignilo do neke popolnosti, se bistveno izpremenilo ter s tem zvišalo svojo vrednost in pomen. Knjiga je sestavljena genetičnim potom, to je, v njej je razloženo, kako se je sistematično razvijala zemljepisna veda od srede 18. stoletja do naših dni, kako so se ideje v tem predmetu sastavljale, dokler ni zemljepisje doseglo današnjega viška.

Zanimivo je, opazovati ta razvoj, ki je tekkel ne sorazmerno z drugimi znanostmi, ampak so jej pripravljale pot, vplivale nanjo in obračale njeno smer. Tako diletantka v današnjem smislu besede ni bila do srede 18. stoletja nobena druga veda kakor zemljepisna, ki je životarila edino v opisovanju. Pisatelj navaja

nekaj značilnih primer iz one dobe, in zdi se nam, da se tedaj zemljepisje ni dosti razlikovalo od bajeslovja, vsaj tako mitično-šumni so ti spisi. Polegoma pa se je tudi v tem oziru obrnilo na boljše. Pedagogi Komensky, Pestalozzi in drugi so zahtevali, da se uvede ta stroka v šole, iz katerih je bila tedaj še malone popolnoma izločena, pojavljali se je kritičizem.

Z Ritterjem in Humboldtom začetkom 19. stoletja pa je stopilo zemljepisje v novo fazo svojega razvika. Umevno je, da je tema dvoma geografoma posvetil pisatelj Majcen v svoji »Metodiki« vso pozornost ter osvetlil vsestranski njun pomen, označil ideje, na katerih je slonelo to delovanje ter pozorno premotril njihov uspeh. A nastal je zopet kratak odmor, predno je bila zagotovljena zemljepisni veda vsestranska popolnost. Richthofen ji je pokazal zopet pravec, čeprav je preporočil bolj njeno snov, kakor pa metodo. Od tedaj pa se je razvijala v vsakem oziru, dokler se ni povzpela v sedanjih dne na višino moderne vede.

Seveda se je moral pisatelj Majcen v svoji knjigi osirati ne toliko na univerzalno rast geografskih ved, temveč je moral specijalno gledati na to, da obrzloži, kako je ta stroka

predstala v šole, kake cilji so jo vodili, in kako se je spopolnjevala kot učni predmet. In ta namen je dosegel popolnoma ter tako podal našemu učiteljsstvu strokovnjaško pomožno knjigo, ki vzbuja veselje do te vede ter odklepa duri v njen bram.

Za zemljepisje, posebej za domoslovje ima Finger velike zasluge, zakaj za njim je večina metodikov začela učiti, da ima domoslovni pouk pripravljati na zemljepisje. Pisatelj navaja kritično vsa mnenja posameznih pedagogov o tej učni snovi, pri naša pregled o književnosti v tej stroki v raznih dobah, o nalogah šolskega zemljepisja itd. Sploh priča vsa knjiga o marljivosti pisateljevi do predmeta, s katerim je poiskal in zbral vse mogoče podatke, naslanja joče se na ta predmet. Treba je bilo vstrajnosti, predno je zvršil to delo in pregledal vsaj znatnejši del zemljepisne književnosti.

Ne moremo se pa strinjati s pedagogom Majcenom, ki prihaja do naslednjega zaključka: H koncu le pristavim, da pa sme smatrati (učitelj) za krono geografskega pouka, in da tudi njemu samemu gre krona, ako je učenec končno spravl do spoznanja naslednjih zakonov: Vesoljstvo je velikansko čudo vsemogoč-

nega Stvarnika, ki ga enotno vlada po svoji volji itd. Ne razumemo, zakaj bi to bilo treba ljudskošolskim učiteljem ubijati ušesom v glave, za to so drugi.

Začetkom svoje knjige poroča pisatelj, da se do srede 18. stoletja ostavljali gimnazijai zavod, ne da bi kak zemljevid videli, in da tudi na vseučiliščih ta veda ni imela stolice. Zdaj je to znatno boljše; poučuje se vsaj domovinoznanstvo po ljudskih in pravo zemljepisje po srednjih šolah, čeprav ne v toliki meri kakor ostali predmeti. Pač pa smo dobili v novem času važen pomoček, da se človek, ki ni prinesel iz šol dosti znanja, spopolnjuje v geografski stroki. Kuriozno je to ali resnično: Inter arma silent musae, ali vojne dandanes pospešujejo in popularizujejo zemljepisno vedo. Južno Afriko, vzhodno Azijo poznamo danes do-dobra, vsaka najmanjša rečica, vsak hrib nam je znan. No, to ni v avni s to knjigo, in čas, ki je tako unapredil vedo, a jo razširja na ta naša med najširše sloje, je padel iz tira. Le v znanosti je prosveta.

Opozorili smo na to knjigo, ki je v zemljepisni stroki edina svoja vrste v našem slovstvu.

Skene je zahteval, naj se ustanovi za deželni zbor četrti kurija ter izjavil, da ni večje krivice, kakor je splošna in enaka volilna pravica, ki je paš za drž. zbor mogoča v doglednem času, za manjše pokrajine (dežele) pa je izključena.

Praga, 24. oktobra. Poslanec dr. Podlipny je utemeljeval svoj predlog glede spremembe deželno-zborskega volilnega reda na temelju splošne volilne pravice. — Posl. Prašek (agrarec) se je izjavil, naj se da sicer volilna pravica slojem, ki dosedaj še niso zastopani, toda ne na podlagi splošne in enake volilne pravice, temuč na podlagi kompromisa. Podlipnega predlog je bil tudi v meritu sprejet ter se je izročil v ta namen izvoljeni komisiji.

Črnovce, 24. oktobra. Danes se je otvoril bukovinski deželni zbor. Deželni glavar baron Wassilko je v svojem govoru omenjal tudi razmere na Ogrskem ter je zbornica odločno protestovala proti vsakemu poskusu, ki bi hotel razdajati enotnost armade in skupne zadeve sploh.

Kriza na Ogrskem.

Budapešta, 24. oktobra. Dosedanji poljedelski minister György je izpovedal, da hoče baron Fejervary za vsako ceno dobiti večino v parlamentu. Ako se mu to ne posreči s pomočjo nove stranke, se državni zbor spomladi razpusti. Ako pa tudi pri novih volitvah ne dobi večine, prestopil bo k odločnemu nasilstvu, da doseže svoje cilje. — Upor proti novi vladi se je začel širiti po celi deželi. Nekateri komititi so sklenili, da sploh ne izvrše ministrskega odreda. Dve kmetijski družbi sta sklenili, da odklonita državno podporo, pretrgata vse vezi z vlado ter pustita vladne dopise nerešene.

Položaj na Ruskem.

Petrograd, 24. oktobra. Po deželi se širi agitacija proti udeležbi volitev v gosudarstvenno duma. V Jurjevu in Kremenčugu so se kmetje že izrekli proti volitvi ter proglasili vsakogar za izdajalca in sovražnika ljudske svobode, ki bi se udeležil volitve, češ, da državna дума ni pravo ljudsko zastopstvo.

Moskva, 24. oktobra. Mesto je samo še za nekaj dni preskrbljeno z mesom, dočim že takega sedaj primanjkuje. Cene živinam so se zelo zvišale. Pretrgana je tudi poštna zveza z mestom.

Riga, 24. oktobra. Oboroženi revolucionarji so oropali in razdajali tri erarične žganjarne ter dva prodajalec umorili.

Predsednik Loubet na Španskem.

Rim, 24. oktobra. Ker je bilo španskim republikancem zabranjeno, izročiti Loubetu spomenico, obeloda

nili so jo v časopisih. Spomenico so podpisali vsi republikanski poslanci in senatorji ter izrekli Loubetu kot zastopniku Francije, svetilišča svobode in demokracije, neomejno priznanje.

Tolovajstvo v Knežaku.

Pred deželnim sodiščem v Ljubljani se je danes začela kazenska obravnava proti 18 klerikalcem, ki so se udeležili znanega tolovajstva v Knežaku.

Toženi so: Franc Urbančič po domače Matetov, rojen 1874. l. oženjen, posestnik, še neznanovan.

Anton Šajn, po domače Lenkoto, rojen 1865. l., oženjen, posestnik v Knežaku, še neznanovan.

Jožef Delost, po domače Škombru, rojen 1857. l., oženjen, posestnik v Knežaku, še neznanovan.

Janez Slave, po domače Rakarjev, rojen 1859. l., oženjen, posestnik v Knežaku, še neznanovan.

Jožef Požar, po domače Krebeljnov, 55 let star, oženjen, posestnik v Knežaku, še neznanovan.

Janez Slave, po domače Slavčičev, rojen 1866. l., oženjen, posestnik v Knežaku, še neznanovan.

Jožef Smrdelj, po domače Brumen, rojen 1880. l., samski, kovač v Knežaku, še neznanovan.

Janez Delost, po domače Mavrov, rojen 1873. l., oženjen, posestnik v Knežaku, še neznanovan.

Janez Česnik, po domače Frajtov, rojen 1862. l., oženjen, posestnik v Knežaku, še neznanovan.

Miha Šajn, po domače Petračev, rojen 1861. l., oženjen, posestnik v Knežaku, še neznanovan.

Anton Urbančič, po domače Pustov, rojen 1847. l., oženjen, bajtar v Knežaku, neznanovan.

Marijana Keš, po domače Mihavcova, 46 let stara, posestnika žena v Knežaku, neznanovana.

Marija Šircelj, po domače Macorka, 48 let stara, posestnika žena v Knežaku, neznanovana.

Jožef Slave, po domače Rakar, rojen 1859. l., posestnika žena v Knežaku, še neznanovana.

Helena Šajn, roj. Novak, po domače Pepečeva ali „pri Leni“, 60 l. stara, vžitarica v Knežaku, neznanovana.

Anton Škerlj, po domače Popilencev, rojen 1849. l., oženjen, posestnik v Knežaku, še neznanovan.

Anton Smrdelj starejši, po domače Brumen, rojen 1836. l., posestnik v Knežaku, neznanovan.

Anton Smrdelj mlajši, po domače Brumenov, rojen 1871. l., posestnik v Knežaku, neznanovan.

Obtožnica

pravi:

I. Franc Urbančič, Anton Šajn, Jožef Delost, Janez Slave „Rakar“, Jožef Požar, Janez Slave „Slavčič“, Jožef Smrdelj in Janez Delost so dne 2. marca 1905. v Knežaku, da bi z zbranimi več ljudmi pridrli v hišo Karola Česnika in ondi na njega osebi in njegovem domačinu Janezu Škrliju silo delali, deloma tiščali na vrata, deloma tolkli na ista, deloma rukali ž njimi, a jih odpreti niso mogli, ker so bila zaklenjena in s trdnim kolom zapahnjena — torej se lotili takega dejanja, katero k pravemu doprinesenju pelje, pa se hudodelstvo zgolj zavoljo nezmožnosti ni dogladilo;

II. Janez Česnik, Miha Šajn, Ant. Urbančič, Marijana Keš, Marija Šircelj, Jožef Slave in Helena Šajn so pri pod I. navedeni priliki upili in sicer,

a) Janez Česnik: „Prasci ven . . . mi smo fanti, vi ste smrkovci, jebem ti boga, . . . ven z liberalci . . . Markovca (Janeza Škrlija) ubiti, ubiti Napolitane; Markovec, mi naj te v roke pripravimo, bodeš videl, kaj je to, smrkovci, „prasec“, pri teh besedah z rokami vihte — b) Miha Šajn: „Vi ste Napolitani . . . Hura, Napolitani ubiti . . . Liberalce ven, c) Anton Urbančič: „Liberalce ven dajte, pa ubijte jih“, d) Marija Keš: „Ubijte ga, ven ga“, e) Marija Šircelj: „Zlecite ga doli in ubijte ga“, f) Jožef Slave: „Zlecite ga doli in ubijte ga“, in g) Helena Šajn: „Poklačenca ven iz vasi zapoditi, šolo mu zapreti, hišo mu podreti, ga ubiti in vse liberalce v hiši pobiti . . . hura!“ ter tako pod I. navedeno hudobno delo z nasvetovanjem napeljali, in za njega gotovo izpeljanje se prizadejali;

III. Franc Urbančič, Anton Šajn, Jožef Delost in Janez Slave „Rakar“ so pri isti priliki v namenu, Karola Česnika oziroma Janeza Škrlija v strah in nepokoju pripraviti, pretili: „Ven Markovca (Janeza Škrlija), da ga ubijemo . . . Liberalci, Hebrejci, Napolitani . . . Liberalce ven, da jih ubijemo“; dalje je Franc Urbančič glede župana Karola Česnika pretil: „Hura, Napolitana ubiti . . . ven ga“, in je Anton Šajn, pred Karolom Česnikom z rokama stresal; — so torej človeku neposredno z umorom v poprej omenjenem namenu tako pretili, da je zamogel glede na razmere in osebne lastnosti in na znamenito zažuganega zlega po pravici v strahu biti;

IV. Anton Škrli, Anton Smrdelj starejši, Anton Smrdelj mlajši in Jožef Smrdelj so s tem, da je pri isti priliki a) Anton Škrli vrzel kamen skozi zaprto okno v čitalniško sobo, ž njim ubil 60 h vredno šipo ter je kamen zadal v sobi se nahajajočega Jožefa Šajna, b) Anton Smrdelj starejši zagnal kamen skozi zaprto okno v prodajalno sobo, kjer so se nahajali ljudje, ter ubil 60 h vredno šipo, c) Anton Smrdelj mlajši vrzel kamen skozi zaprta steklena vrata v isto prodajalno, kjer so se nahajali ljudje in je kamen razbil 60 h vredno šipo in d) Jožef Smrdelj zagnal kamen skozi zaprto okno veže, da je razbil dve po 60 h vredni šipi in letel tik mimo v veži se nahajajoče Marije Česnik — tujo lastnino hudobno tako poškodovali, da škoda, ki je nastopila, sicer 50 K ne presega, da je pa za zagoljavo nevarnost za življenje, zdravje in telesno varnost ljudi nastopiti;

V. Franc Urbančič, Jožef Smrdelj in Anton Šajn so s tem, da je pri isti priliki a) Franc Urbančič nalašč z roko udaril po 60 h vredni šipi okna v veži in jo razbil, b) Jožef Smrdelj nalašč z rokama bil po šipah oken ter razbil 6 po 60 h vrednih šip, in c) Anton Šajn izruval kole pri trtjah ter napravil škodo za 5 K, tujo lastnino hudobno poškodovali, ne da bi škoda, ki je nastopila, 50 K presegala;

VI. Franc Urbančič je pri isti priliki Ano Šajn nalašč za prsa stresel in s pestjo suval ter ji s tem povzročil bolečine in prsih in krvave sledove na rokah — jo torej na telesu vsaj tako poškodoval, da so poškodbe vidne znake in posledice za seboj pustile;

VII. Franc Urbančič, Janez Delost, Janez Slave „Slavčič“, Janez Česnik in Miha Šajn so pri isti priliki Karola Česnika, ko jih je kot župan opominjal, naj mirujejo, torej v § 68 k. z. imenovano osebo, ko je svojo službo opravljala, s tem, a) da se je Franc Urbančič vanj zaganjal, ga suval in z roko tolkel, b) da ga je Janez Delost tepel, od hiše vlekel in se vanj zaganjal, c) da se je

Janez Slave „Slavčič“ vanj zaganjal, d) da ga je Janez Česnik vlekel od vrat in se vanj zaganjal in e) da je Miha Šajn isto storil — z dejanjem razžalili.

Zakrivilo so: Franc Urbančič ad I. hudodelstvo poskušene javne nasilnosti IV. primerleja po §§ 8 in 83 k. z., ad III. hudodelstvo javne nasilnosti 13. primerleja po § 99 k. z., ad V. prestopke zoper javne naprave in naredbe po § 312 k. z., — kaznjivo po § 84 k. z. z ozirom na §§ 34 in 35 k. z.

Anton Šajn ad I. hudodelstvo poskušene javne nasilnosti 4. primerleja po §§ 8 in 83 k. z., ad III. hudodelstvo javne nasilnosti 13. primerleja po § 99 k. z., ad V. prestopke zoper javne naprave in naredbe po § 312 k. z., — kaznjivo po § 84 k. z. z ozirom na §§ 34 in 35 k. z.

Jožef Delost in Janez Slave „Rakar“ ad I. hudodelstvo poskušene javne nasilnosti 4. primerleja po §§ 8 in 83 k. z., ad III. hudodelstvo javne nasilnosti 13. primerleja po § 99 k. z., — kaznjivo po § 84 k. z. z ozirom na § 34 k. z.

Jožef Požar ad I. hudodelstvo poskušene javne nasilnosti 4. primerleja po §§ 8 in 83 k. z., — kaznjivo po § 84 k. z.

Janez Slave „Slavčič“ in Janez Delost ad I. hudodelstvo poskušene javne nasilnosti 4. primerleja po §§ 8 in 83 k. z., ad VII. prestopke zoper javne naprave in naredbe po § 312 k. z., — kaznjivo po § 84 k. z. z ozirom na § 35 k. z.

Jožef Smrdelj ad I. hudodelstvo poskušene javne nasilnosti 4. primerleja po §§ 8 in 83 k. z., ad IV. hudodelstvo javne nasilnosti 5. primerleja po § 85. lit. 6 k. z., ad V. prestopke zoper varnost lastnine po § 468 k. z., — kaznjivo po § 86 k. z. z uporabo §§ 34 in 35 k. z.

Janez Česnik in Miha Šajn ad II. hudodelstvo poskušene nasilnosti 4. primerleja po §§ 8 in 83 k. z., kot sokrivca v zmislu § 5 k. z. in ad VII. prestopke zoper javne naprave in naredbe po § 312 k. z. z uporabo § 35 k. z.

Anton Urbančič, Marijana Keš, Marija Šircelj, Jožef Slave in Helena Šajn ad II. hudodelstvo poskušene javne nasilnosti 4. primerleja po §§ 8 in 83 k. z., kot sokrivci v zmislu § 5 k. z., — kaznjivo po § 84 k. z.

Anton Škrli, Anton Smrdelj star. in Anton Smrdelj mlaj. ad IV. hudodelstvo javne nasilnosti 5. primerleja po § 85 lit. 6 k. z., — kaznjivo po § 86 k. z.

Razlogi.

V občini Knežak je politično nasprotstvo jako veliko. Nasprotujejo si privrženci narodno-napredne stranke na eni in privrženci katoliško-narodne stranke na drugi strani. Sedaj županuje Karol Česnik, ki je v Knežaku posestnik in nadničelj. On je nekako vodja narodno-napredne stranke v Knežaku in boj, katerega vodijo privrženci katoliško narodne stranke proti narodno-napredni stranki sploh, se bje osobito še proti točasnemu županu Karolu Česniku.

Na dan 2. marca 1905. ob 2. uri popoldne je bila za podobčino Knežak razpisana volitev enega občinskega odbornika. Vsled vlozene prošnje je bila volitev od okrajnega glavarstva odpovedana. Odpoved volitvenega roka se je županu Karolu Česniku še le dne 1. marca 1905 brzojavno prijavila. Drugi

dan je dobil dopoldne tudi pismen odlok okrajnega glavarstva. Istega je nabil na za razglase določeno občinsko desko.

O odpovedani volitvi volilci niso dobili pravočasno vednosti. Okoli 2. ure popoldne je prišlo 60 do 70 volilcev katoliško-narodne stranke pred županovo hišo, kjer so se običajno volitve vršile. Tu se jim je naznanilo, da volitve ne bo, češ, ker je po okrajnem glavarstvu odpovedana. Ze zdajci je prišlo do burnih prizorov; volilci so se jezili, da jih županstvo o odpovedi ni na drugačen obvestilo. Jezni so odkorakali omenjeni volilci v gostilno Andreja Urbančiča. Od tod so šli k Jožefu Čučeku in od tam k Francetu Urbančiču.

Okoli 4. ure je nastal zopet hrušč pred županovo hišo. Od hiše Franceta Urbančiča sem je prikorakalo 30 do 40 od prej omenjenih volilcev; korakali so kakor v vojaških vrstah, po 4 možje v eni vrsti. Še predno so dospeli do županove hiše, so posamezniki preklanjali, grozeč pesti vzdigovali; vpili so nekateri: „lumparska hiša, ravbarska hiša, lumpe ubiti, liberalce ubiti“ in enako. Korakali so mimo županove hiše. Kot zadnji izmed njih in nekaj korakov za njimi je šel Janez Česnik po domače Frajt.

V hiši Karola Česnika je bil takrat poleg več drugih ljudi tudi posestnik Janez Škrli po domače Markovec, ki je — kakor župan — pristal narodno-napredne stranke. Ta je stal pred hišo in in gledal korakajoče može nasprotne stranke.

Zgoraj imenovani Janez Česnik je nekoliko postal ter začel Janeza Škrlija psovati. Ta je stopil k njemu ter mu dal zaščitno, da je Česniku klobuk z glave padel. To zagledavši, so se Janez Česnikovi pristaji, ki so bili že mimo županove hiše, urno vrnili. Janez Škrli je takoj skočil v vežo županove hiše in nato je dekla Antonija Frank vežna vrata zaklenila.

Pred hišo je nastal hrušč. Karol Česnik je odklenil vrata ter stopil na prag in kot župan navzoče svaril, naj mirujejo, češ, ker jim bo drugače njih postopanje v škodo.

Takrat se je priril Franc Urbančič mimo župana skozi napol odprta vrata v vežo in ondi kričal: „Kje je Markovec (Janez Škrli)?“ Zagrabil je Janeza Škrlija in skušal potegniti iz veže. Škrli se mu je pa iztrgal in Franceta Urbančiča so porinili iz veže.

V tem nekatere na pragu svoje hiše stopčega župana Karla Česnika naskočili. Potegnili so ga s praga doli na cesto, mu raztrgali telovnik in sukno, se zaganjali vanj, ga suvali in topli po glavi in hrbtu.

Županu se je posrečilo iztrgati se. Njegovi pristaji in domači so ga potegnili v hišo in zaprli ter so zapahnjali vežna vrata. Razljučena množica — pred hišo zbrani katoliško narodni volilci, katerim se je pridružilo tudi nekaj žensk, je pa vpila: „Liberalce ubiti, staroverce ubiti . . . liberalce ven, hura . . . Hebrejci, Napolitani . . .“ itd.

Komaj so bila vrata zaprta, ko so zunaj začeli grozovito loputati po njih. Nekateri so tolkli s koli, drugi z rokami in nogami, tiščali so jih in rukali ž njimi. Ze so se vdaljala vrata vsled silnih udarcev. Pa od znotraj so napravili še z močnega kola zapah, in tako se ni posrečilo udrti v hišo. To nasilstvo je trajalo četrt do pol ure in šele poklicano orožništvo je napravilo mir.

Iz vsega položaja je razvidno, da so oni, ki so tako delali pri vratih, hoteli pridreti v hišo Karla Česnika.

Dalje v prilogi.

Na devinski skali.

Zgodovinska povest.

Tretji del.

(Dalje.)

II.

Juri se obeda ni udeležil. Po kratkem pogovoru s Nikolajem Rogonjo je pobil v samostan, kjer je bil prenočil s Hasanom. Rogonja je bil izpolnil dobljeno naročilo. Govoril je z Dominikom in drugimi menihi, ujel pač to in ono, a jasnega in določenega ni vedel ničesar povedati.

Hasan je bil srečnejši. Vohunil je neutrudno in iztaknil toliko sumljivih stvari, da Juri ni več dvomil, da se pripravila veliko udajstvo in da ga hočejo njegovi sovražniki napasti vzlic dogovoru, da bo med njimi mir, dokler ne bo končana viteška slavnost.

Hasanu je Juri ukazal, naj obvesti devinske viteze, da se pripravijo za vse slučaje, sam pa je šel v mestno hišo in poklical grofa Majnharda in Otona Vipavskega na nujen in zaupen pogovor. Ko sta se Majnhard in Oton odstranila od obeda, je vladala med udeležniki že tako dobra volja, da ju nihče ni pogrešal.

„Kaj posebnega se je zgodilo, da nas tako nujno kličete na zaupen pogovor,“ je vprašal Majnhard ko je vstopil v sobo, kjer je čakal Juri.

„Zgodilo se ni še ničesar,“ je tiho odgovoril Juri in težko položil roko na mizo, „ali gotovo je, da so naše dežele izgubljene in da sta vidva izdajalca.“ Majnhard in Oton sta se pri Jurjevih besedah zganila. Oton je povesil oči, pa tudi Majnhard ni mogel vzdržati plamtečih pogledov Jurjevih.

„Za te besede nama bodele dali kot plemenitaš zadoščenje, kot vladar pa ste dolžni, da jih pojasnite.“

„Zadoščenje Vama dam, kadar hočeta, pojasnilo pa vpričo furlanskih in goriških velikašev, ste jih sklicali v Čedad. Ali sta zadovoljna s tem?“

„Ne,“ je odgovoril Oton Vipavski. „Sploh pa od Vas ne potrebujem pojasnila, marveč samo zahtevam ali zadoščenja ali da prosite odpustčenja!“

„In tudi odloga ne daste toliko dni, da se zbero velikaši,“ je vprašal Juri in je položil roko na svoj meč, a grof Majnhard je planil med Jurja in Otona in ju ločil.

„Shod velikašev je pojutrišnjem. Dotlej počakava in tedaj, Juri Devinski, boš moral dati zadoščenje.“

Razgovor med Jurjem, Majnhardom in Otonom je bil še jako buren, a obveljalo je vendar, da mora Juri na zboru velikašev pojasniti svoje obdolžitve in potem šele dati zadoščenja. Potem so se vsi trije razšli.

Oton Vipavski je prišedši domov, dal poklicati meniha Dominika. Sprejel ga je z največjim spoštovanjem kakor kakega škofa in sam osebno zaklenil vrata.

„Moj oče,“ je dejal Oton Vipavski, „velike moje žrtve v blagor sv. cerkve ne bodo ničesar koristile in kar sem storil v korist sv. cerkve, se vse obrača proti meni.“

„Da, Oton Vipavski,“ je dejal menih, „polovičarske žrtve ne koristijo nikdar dosti in kar kdo iz osebnih namenov stori a le navidezno za cerkev, v resnici pa samo zase, to se vsled nebeške nevolje navadno izjalovi.“

„Mislim, da bi bil oglejski patrijarh z menoj lahko zadovoljen. Kar je zahteval, sem vse storil; vedno in povsod sem pospeševal njegove politične namene. Kaj sem moral slišati samo radi tega, ker sem mu izročil Mihaela Galengana, četudi sem se pri tem skril za njegovega vladarja.“

„Ali ni to bila Vaša dolžnost? Ali

ne ukazuje cerkev, da mora vsakdo prijeti krivoverca in ga v kaznovanje izročiti sveti cerkvi? Ali ni cerkev edino poklicana, da kaznuje hudodelstva proti sv. veri? Sicer pa cerkev ni zahtevala, da ji izročite Mihaela Galengana, nego da ji daste zadoščenja, ker je eden Vaših vitezov umoril Antona Kastelana.“

„Ali nisem ponudil oglejskemu patrijarhu, da mu izročim morilec? Sem li jaz kriv, da je morilec pobegnil?“

Dominik je s trpkim usmevom nekako sarkastično pripomnil:

„Niste krivi — če mu niste omogočili bega.“

„Pri večnem Bogu Vam prisegam, da mu nisem pomagal pobegniti,“ je zaklical Oton Vipavski, „in vsi moji ljudje lahko potrde, da sem napol vse sile, da ga zopet ujamem.“

„In vi ne veste, kaj da se je z njim zgodilo in kje da je?“

„Vem zdaj vse — ali šele nekaj ur. Patrijarhu pa lahko služim v dokaz, da sem izpolnil vse njegove dokaze, to dejstvo, da je ta mož danes moj najhujši sovražnik. Ta človek je onemogočil vse moje načrte.“

„Recite rajši, da ste jih vi sami

onemogočili, ker se niste ravnali po patrijarhovih ukazih.“

Oton Vipavski je jezno udaril ob mizo.

„Kaj pa hočete še več? Kar je le mogoče, vse storim. Ze tri mesece naznanja patrijarh vojno proti krivovercem, ali raz. en mene se ne gane ne eu plemenitaš.“

„Vam se pač najbolj mudi.“

Oton je preslišal to zbadljivo pripomnjo in koliko mogoče mirno nadaljeval:

„Kar sem obljubil, sem skoro vse dosegel, a goriškega grofa Majnharda nisem še mogel pregovoriti. Njegovi načrti so smeli in dalekosežni. Zato sem moral premeniti svoje postopanje.“

„Ali hočete v ta namen doseči, da bi se Majnhard ločil od grofice Marije in da bi se vi poročili z Marijo?“

Dominikovo vprašanje je Otona močno presenetilo, kajti ni mislil, da ve menih za njegovo tajnost, ali pomagal si je hitro.

„To spada le deloma sem. A če bi bil jaz vladar v Čedadu, bi bilo to za cerkev samo dobro, kajti potem bi lahko z več strani pritiskali na zaščitnike krivoverstva, na Tržič, na Červinjan in na Devin.“ (Dalje prih.)

Nekateri so bili oboroženi s koli, drugi so bili brez orodja; vsi pa so postopali z zbranimi več ljudmi. Iz npija, ki jih je napotilo k temu delu in je spremljalo njih nasilstvo, je posneti, kaj so hoteli, namreč silo delati na v hiši se nahajajočih ljudeh narodno-naprednega na ziraanja, v prvi vrsti na gospodarju samem, županu Karlu Česniku in na Janezu Škrliju, „Markovcu“, ki je bil županov gost in kot tak eden njegovih domačih ljudi. Da so to nameravali, dokazuje okolščina, da so neposredno poprej grdo delali z županom, dokler jim ni ušel, in da je Franc Urbančič hotel Janeza Škrlija izveči iz veže.

V hišo pridreti se jim ni posrečilo, ker so jim v hiši vrata pravčasno podprli z močnim zapahom; ni se jim posrečilo zavoljo nezmožnosti.

Tu je učin hudodelstva poskušene javne posilnosti po § 83 kaz. zakona in tega hudodelstva so se zakrivali vsi, kateri so na navedeni način delovali na vrata, da se jim odpro. Je-li eden huje tolkel, kakor drugi, ni merodajno glede krivde; kajti vsi so delali v istem hudobnem naklepu in svesti si, da skupno postopajo; vse je torej smatrati kot sotorilec.

Besede, katere so bile govorne, kakor je pod II. obtožnega stavka povedano, niso bile brez vpliva na ravno-kar opisano hudobno dejanje in torej ne smejo ostati nekažnjive. Z ozirom na to, da so nekateri obdolženci — kakor je pod IV. obtožnega stavka povedano — tudi pod § 85, črke b k. z. zaznamovano nevarnost napravili, bi se one iz hudobije govorne besede utegnulo smatrati kot hudodelstvo po § 87 k. z.; toda zdi se, da se je z onimi besedami uprav napeljal pod I. obtožnega stavka opisano hudobno dejanje, in da so se dotični obdolženci prizadali za njega gotovo izpeljanje. Zato jih je značiti kot skrivno v smislu § 5 k. z. na poskušeni javni posilnosti po § 83 in 88 k. z.

Pod točko III. obtožnega stavka inkriminirane besede vsebujejo nevarno pretenje: „... da jih ubijemo“. Namen, v hiši se nahajajoče, osobito Karola Česnika in Janeza Škrlija, v strah in nepokoju pripraviti, je jasen. Pretenje je bilo pa tudi tako, katero za more vtrjene skrbi in strah delati, osobito ako se uvažujejo dane razmere, uvažuje skrajno kritična situacija. V resnici je vladal tudi velikanski strah v hiši. Josipina Česnik je vsled tega zbolela; Janez Slave iz Bača pravi, da niti v vojski (Bosni) ni nikoli toliko strahu preстал. — Tako nevarno pretenje je značiti kot hudodelstvo javne posilnosti po § 99 k. z.

Tudi na tuji lastnini, na lasti Karola Česnika, so oblegali škodo delali. (IV. in V. obtožnega stavka.) Dotični storilci so iz hudobije nastopili. Znano jim je bilo, da postopajo protipravno in svesti so si bili, da s svojim ravnanjem povzročajo Karolu Česniku škodo na njega premoženju. Oni, ki so skozi zaprte šipe kamenje metali (IV), so pa tudi uvideli mogli ono nevarnost, katero so v istini povzročili. Vsi so domačini, vsi poznajo razmere dobro, vsi so vedeli, da je bilo v županovi hiši mnogo ljudi in da so se ljudje nahajali tudi v prostorih, v katere so kamenje metali. Zaradi tega se znači pod IV. obtožnega stavka navedeno dejanje kot hudodelstvo po § 85 lit. b k. z., dočim je ono pod V. samo prestopok po § 460 k. z.

Tak je bil dne 2. marca 1905 pred županovo hišo v Knežaku položaj v objektivnem obziru. Označene dejanske okolnosti potrjujejo mnogobrojne k obravnavi klicane priče.

Obdolženci pač večinoma priznajo, da so prišli na lice mesta, vse-skozi pa taje vsako kaznjivo dejanje. Nekateri trde, da so bili pijani, in ne vedo, kaj se je pred županovo hišo godilo. A bili so obdolženci, kakor bodo dokazale priče, le toliko pijani, da so bili dovolj korajžni. Popolnoma pijan nobeden ni bil. Glede Jožefa Smrdelja, ki se najbolj opira na pijanost, trdi celo njegov ožji somišljenik Anton Jenko, da ob času ekscesov ni bil pijan.

Karol Česnik je župan. V njegovi hiši je občinska pisarna in tam bi se imela vršiti volitev. K njegovi hiši so prišli volilci poizvedovat glede volitve. — Kot župan je poklican tudi v to, da skrbi za javno varnost; in v tem pogledu oskrbuje župan opravilo vladarstva. — Ko je nastal hrušč pred zaprtimi vežnimi vrati in se je bilo bati budega, je Karel Česnik „kot župan“ odprl vrata in stopil na prag. Sam pravi, da je to storil „kot župan“, to je, da stori svojo dolžnost, da poskrbi za javno varnost. Način, kako je svaril, naj bodo mirni in previdni in naj pomislijo na posledice svojega početja, je bil tak, da so tudi oblegalci hiše uvideli zamogili, da nastopa župan v svoji službi in kot uradna oseba.

Pri taki priliki županu storjeno dejansko žaljenje je pa prestopok po § 312 k. z. in je obtožba tudi v tem oziru opravičena.

Tudi Janez Delost in Anton Kna-elje sta župana dejansko razžalila. Za-

govarjati se bodeta imela pred okrajnim sodiščem.

Razprava.

O tej zadevi se je danes pred deželnim kot kazenskim sodiščem pričela razprava ob 1/10. Senatu predsednje g. nadsvetnik Julij Polec, v tancje so gg. svetniki dr. Travner, Kavčnik in Potrato. Državno pravdnstvo zastopa g. dr. Rogina, zasebnega udeleženca župana gosp. Dragotina Česnika g. dr. Konrad Vodušek, obdolžence pa zagovarjata gg. dr. Šusteršič in dr. Schweitzer.

Po oklicu razprave naznani gosp. predsednik, da je g. župan Dragotin Česnik odstopil od vsake zasebne obtožbe, da se je pa pridružil kazenskemu postopku kot zasebni udeleženec.

Potem se oglašajo dr. Schweitzer k „formalni opazki“ in protestira, da bi poročevalec „Slov. Naroda“ sedel tako blizu njega, češ, poročevalci spadajo na svoje mesto. Naš poročevalec si je namreč poiskal svoj sedež pri posebni mizi poleg zastopnika zasebnega udeleženca, ker bi se ondi na vsak način boljše dalo slediti razpravi nego v ozadju. Ker to dr. Schweitzerju ni bilo povšeč, se je naš poročevalec umaknil na svoje mesto, na kar sta se dr. Šusteršič in dr. Schweitzer od prve svoje razburjenosti — pomirila.

Preide se k zasliševanju obtožencev. Prišlo jih je 16, dva, Anton Smrdelj st. in ml., manjkata. Na predsednikova vprašanja odgovarjajo obdolženci svoja „generalia“. Razdeljeni so v tri vrste in drug za drugim vstaja in naznanja svoje rodovinske in druge razmere. Večidel so posestniki iz Knežaka, oženjeni in očetje večjega ali manjšega števila otrok itd. Ker med tem edino dva izostala obtožence, Anton Smrdelj st. in ml., še nista prišla in na kolodvor odpelani sodni sluga ni mogel poizvedeti, kdaj da y obče pride notranjski vlak in koliko da ima vsled snežnih zametov zamude, se razprava prekine do dohoda navedenih dveh obtožencev, ki sta došla okoli 11. ure, nakar se je razprava nadaljevala.

Najprej sta došla obtoženceva odgovorila svoja „generalia“.

Nato se je prebrala obtožnica, katere besedilo smo priobčili zgoraj. Po čudnem in za oba zagovornika na vsak način jako prijetnem naključju se je prečitala obtožnica z njunimi dovoljenjem ob njuni nenavzočnosti. Takoj pa, ko je bila obtožnica prečitana, vstopil je dr. Schweitzer in zavzel svoje zagovorniško mesto, dočim dr. Šusteršiča nismo več videli na zagovorniškem stolu.

Pričelo se je zasliševanje obtožencev. Kdor je poslušal to zasliševanje in izpovedbe obtožnih, je moral priti do prepričanja, da je državno pravdnstvo obtožilo celo vrsto samo nedolžnih oseb, ki niso niti en las skrivili svojemu bližnjemu. G. predsednik je imel pa prav mnogokrat priliko, opozoriti obtožence, da so v preiskavi povsem drugače govorili, kot govorje danes. (Kakor čujemo, je ta izpovedba v izpovedovanju najbrž v zvezi z raznimi komisijami, ki jih je podvel iz Ljubljane v Knežak dr. Šusteršič oziroma njegov koncipijent. Op. uredn.)

Izmed vseh obtožencev je Franc Urbančič, kot najbogatejši in naj-inteligennejši človek v Knežaku, naj bolj nedolžna duša pri celem tolovajstvu. On ve, da izmed obtožencev usodni dan ni bil nihče pijan. On ne ve, da bi bil župana prijel in ga od vrat proč sunil, ni nič butal v vrata, ni ubil okna, ni poškodoval Ale Šajn, ni slišal, da bi bil kdo upil: Napolitani, liberalci, staroverci. ubijte ga, ven ga! on je hotel le Frajta (Janeza Česnika) rešiti, ker so nekateri pravili, da so ga pri županu ubili! Ako so zvečer usodnega dne priče orožniku kaj izpovedale, so gotovo napačno, ker so bile pijane.

Anton Šajn je tudi nekriv vsega, kar se mu očitajo. Sicer je prišel zadnji od ovih, ki so šli od Franceta Urbančiča, kjer so pili, h Karlu Česniku, a on nič ne ve, ker ni bil dosti zraven. Bil je pijan; dosti ima že en liter vina, a spil ga je tri, plačal pa le enega. Ker ga obtožba dolži, da je ruval kole pred županom, trdi, da se je menda le naslonil na neki koš, ki je služil kot ohramba ondi rastoči trti. Na vprašanje g. predsednika, kaj pomeni beseda „napolitani“, s katero so nekateri obdolženci zmerjali liberalce, pravi „Anton Šajn, da je slišal, da so to ljudje, ki žive v Braziliji in da jih je tam strašno veliko. On pa da ni vpil te psovke in tudi drugih ne.“

Jože Delost je zapravil 2. marca eno krono, a je bil naravnost grozovito pijan. Vled pijanostine ve nič, kaj se je godilo, obenem pa natančno pripoveduje, kako je prišel k županu, ki ima tudi prodajalno, po cigarete, kako je potkal na vrata, posluškoval ob vratih, če je kdo v sobi, in da ga je žena silila domov. Orožnikom je izjavil, da je bil tako pijan, kot da bi bil na semnju. Vpil ni nič, ampak bil docela miren.

Janez Slave, p. d. Rakar, je seveda spet nekriv. Obtožen je sicer, da je hotel vdreti v županovo hišo in da je grozil, a vse to ni nič res. Na župnikovo povelje je prišel z vsemi katoliškimi volilci na volišče ob določenem času, potem je pa šel pit in veliko pil. Zapiel je en goldinar. Prizna, da je udaril po oknu, ni pa videl, da bi se bilo vled udarca okno razsulo. V preiskavi je seveda drugače govoril in si tudi danes pri zaslišanju nasprotuje.

Jože Požar je šel samo gledat, ko je čul, da so pri županu Frajta ubili. Okno je sicer videl ubito, da bi bil pa z rokami in nogami suval v vrata, kot trdi obtožnica, ni res.

Janez Slave, p. d. Slavičičev, je ravnotako docela nedolžen. Očita se mu, da je hotel s silo vdreti k županu, da je tega prijel s sovražnim namenom in da je razbijal po vratih, a on je šel samo Frajtu pomagat, če bi bilo treba. Bil je pijan; celo popoldne je pil, da ni vedel, kaj da dela.

Tudi Jože Smrdelj je nedolžen. Po vratih je udaril, to je res, a storil je to zato, ker so ženske kričale, da bodo pri županu Frajta ubili. Ko je udaril po šipi, se mu je zdelo, kot bi bil kdo ustrelil, a dima ni videl, tudi ne, kdo je ustrelil. Šel je v bolnico in od tod je sodišče dobilo zdravniško potrdilo, da rana Jožefa Smrdelja ni posledica kakage obstreljenja, pač pa je imel kito prerezano, kar je čisto lahko prišlo od tega, da je udaril po šipi in jo razbil.

Janez Delost tudi ni kriv. Hotel je le miriti, ko je videl, da se Jože Škrli in Janez Česnik tepeta. Vrišč pred županovo hišo je bil zato tolik, ker so otroci vriskali. Ženske, katerih je bilo tudi veliko, pa niso nič vpile, kar je precej čudno! Tudi je čudno, da obtožence ne ve, zakaj se je toliko ljudstva zbralo!

Janez Česnik je bil pijan, da nič ne ve. Razen tega ga je Škrli Jože tako udaril, da 3 mesece ni nič slišal.

Miha Šajn tudi ni kriv. Zapiel je 4 K in bil tako pijan, da so ga morali domov vleči, zato nič ne ve.

Anton Urbančič je nedolžen. Pred županom ni videl nikogar, še le pozneje se je nekaj mešalo. Videl je, da je Jože Brumen udaril po vratih, sicer pa ne ve, kaj je rekel v preiskavi, ko je drugače govoril nego danes.

Marijana Keč ni nič vpila. Slišala je kričanje, videla, da je bilo okno ubito, a za oboje ne ve storilcev. Ker je v preiskavi bila zaslišana kot priča, je seveda nekoliko drugače govorila nego danes.

Marija Šircelj je bila usodni dan doma in le doma, kjer je z možem seno nakladala. Videla ni nič.

Ravnatoka je bila doma Jožefa Slave, ki ni nič videla in nič slišala in nič vpila.

Razprava se je na to prekinila ob eni uri popoldne in se je nadaljevala ob 4. uri. (Dalje prih.)

Deželni zbor kranjski.

I. seja, dne 25. oktobra 1905.

Predseduje deželni glavar plem. Detela, vlado zastopata deželni predsednik Schwarz in okrajni glavar Haas.

Zadelek seje se je precej zakasnil. Klerikaleci so namreč imeli tik pred sejo klubovo zborovanje, na katerem so sklepali, ali naj obstrukcijo nadaljujejo, ali naj jo opuste. Če jutraj tudi boljše klerikaleci niso vedeli, kaka parola se izda. Dr. Šusteršič ni hotel prej seje sklicati, češ, da je med klerikalnimi poslanci nekaj izdajalcev, tako da noben, še tako važen sklep ne ostane tajen. Da bi nihče ne mogel ničesar izdati, zato je skliceal odločilno klubovo sejo tik pred sejo deželnega zbora.

Otvoritev.

Deželni glavar Detela otvori zasedanje, pozdravi poslance in predstavi novega deželnega predsednika Schwarz. Pozdravlja ga izreka željo, da bi uspešno izvrševal svoj težavni in važni posel v korist dežele. Da hoče hčediti po pravi poti je pokazal v nagovoru pri sprejetju političnih uradnikov. Rekel je, da mora politični uradnik dobiti si zaupanje ljudstva. (Šusteršič: Zdaj je bilo ravno narobe. Klerikaleci ploskajo.) Govor deželnega predsednika kaže bistvo razum in blago srce in je našel vesel odmev v celi deželi. (Klerikaleci pritrjujejo.) Deželni zbor čaka mnogo dela, tudi mnogo zaostalega. Delovanje deželnega odbora je bilo jako otežkočeno in ovirano, ker nismo imeli proračuna za 1. 1905. in zato

je mogel deželni odbor plačevati le to, kar je dolžan po veljavnih zakonih ali sklepih, drugega nič. Etino izjemo je napravil, da se je udeležil dražbe zakupa užitnin, čeprav ni imel dovoljenja deželnega zbora. Nemški nadaljuje je dejal, da je važnih aktualnih političnih vprašanj, ki se tudi v deželnih zborih pretrasa. Ogrska kriza meče svoje sence tudi na naše dežele in daje povod, da se z njo bavijo vsi deželni zbori. Proti madžarskim aspiracijam naj bi se združile vse dežele. Stvar je že tako dozorela, da se je ogrska koalicijska začela upirati kroni in vladi. Naj se tudi narodi združijo na koalicijsko zoper Madjare. Končuje slovenski je rekel, da so Kranjci vedno stali na braniku države. Tudi zdaj stoji s starodavno svesto na strani cesarja, ki žanje veliko nevhvaležnosti od tistih, katerim e storil toliko dobrega. Glavar zakliče cesarju tri krat: »Slava« in »Hoch«!

Dež. predsednik Schwarz

je nato govoril tako-le:

Visoka zbornica!

Zahvalim se pred vsem prečenjenemu gospodu deželnemu glavarju za vljuden pozdrav.

Prvikat ko imam visoko čast prisostvovati zborovanju visokega deželnega zbora, izražam svoj ponos in svoje veselje, da sem bil po milosti Njega vega cesarsko in kraljevega Veličanstva presvitlega cesarja poklican na čelo uprave vojvodine Kranjske — dežele, katara radi svoje zgodovine, radi svojega poštenega, vrlega in delavnega prebivalstva in radi svojih naravnih lepot in zakladov zavzema tako odlično mesto med kronovinami naše ljubljene avstrijske domovine.

Velečenjena gospoda! Ker je moja naloga, da zastopam vlado v tej visoki zbornici, smatram za veliko zadoščenje, da Vas morem pri sestanku k delovanju, določenem po ustavi, spodobno pozdraviti in želeli temu delovanju najboljšega uspeha.

Ni mi potreba, čestiti gospodje, še posebej zagotavljati, da bom vašim posvetovanjem sledil z največjo pozornostjo, da sem vskekar rad pripravljen, dajati pojasnila in odgovarjati na vprašanja, kakor bom tudi smatral za svojo prijetno dolžnost, blagru prebivalstva posvečeno delovanje visokega deželnega zastopstva podpirati v vseh stadijih čim najkrepkeje.

Prečastiti gospodje! Veliko število, nujnih zadev čaka Vašega razpravljanja in rešitve. Žalibog so v zadnjih časih nastopile razmere, katere preprečujejo plodonosno delovanje visokega zbora.

Ni dvoma, da se dajo posamične stranke voditi od najboljše volje za blagor prebivalstva ter da se njihovo stremljenje ravna izključno po želji koristiti ljudstvu.

Zdi se mi pa, da dežela trpi pod omenjenimi razmerami in bodi mi zagtedadel dovoljeno izreči živahno željo, da bodo prečastiti gosp. posl. po svoji modrosti in zmernosti z božjo pomočjo kmalu našli srečen izid iz takega položaja. Zdi se mi, da si bode dežela, enkrat rešena od te more, oddahnula in se bode razvila za lepo in srečno bodočnost. Želim torej znova iskreno Vašemu delovanju najsrečnejši uspeh.

Zbornica je vzela govor z odobrovanjem na vednost.

Obljuba novih poslancev.

Dež. glavar Detela se je potem spominjal umrlega poslanca viteza Langerja in umrlega dež. odbornika dr. Schafterja. Pojasnil je delovanje in zasluge teh dveh umrlih poslancev in tudi bivšega poslanca letos umrlega barona Apfaltrerna. Izraz sožalja se zabeleži v zapisnik današnje seje.

Potem sta nova poslance iz veleposestva grof Rudolf Margheri in Fran Galle storila običajno obljubo.

Končno je glavar naznanil, da je dežla velika množina petoci, ki se izroče pristojnim odsekom.

Ustavni odsek.

Na to je posl. dr. D. Majaron predlagal, naj se voli ustavni odae, kateremu predlogu sta se pridružila tudi dr. Šusteršič in dr. Krek, toda s zahtevo, da se ima volitev takoj vršiti. Ker se je tej zahtevi prilagodil tudi dr. Majaron, je deželni gla-

var v svrhu volitve prekinil sejo. Ko se je seja zopet pričela, je poslanec Ivan Hribar v imenu kluba slov. naprednih poslancev podal izjavo, da so napredni poslanci hoteli voliti v ustavni odsek 5 članov katoliške narodne stranke, ker je pa načelnik kluba klerikalnih poslancev isjavil, da bo njegov klub volil v odsek samo člane svojega kluba, bo napredni klub s ozirom na to volil v odsek tudi samo svoje člane. To dejstvo je hotel javno neglašati, da se ne bode kasneje moglo napredni stranki kaj očitati.

Slišno izjavo je podal v imenu kluba veleposestnikov tudi posl. grof Barbo.

Dež. glavar je na to odredil volitev in imenoval za skrutinatorja poslance dr. D. Majarona in barona Apfaltrerna.

O izidu volitve je poročal dr. D. Majaron. Oisek mora šteti 12 članov; ker jih je bilo pri prvi volitvi izvoljenih samo 7, se je za ostalih pet vršila volitev še enkrat. Pri prvi volitvi so bili izvoljeni: Grasselli, dr. Tavčar, dr. Ferjančič, Luckmann, baron Wurzbach, grof Barbo in baron Schwegel, pri drugi volitvi so bili s 14 glasovi izvoljeni dekan Arko, Jaklič, dr. Krek, dr. Schweitzer in dr. Šusteršič, ker so naprednjaki in veleposestniki oddali prazne listke.

Volilna reforma.

Glavar je naznanil, da sta mu bila izročena dva nujna predloga glede volilne reforme.

Narodno-napredna stranka je po poslancu Hribarju podala sledeči nujni predlog v zadevi spremembe državnoborskega volilnega reda:

Visoki deželni zbor skleni: Da se uveljavi polnopravnost vseh državljanov in odpravijo krivice sedanjega na privilegijih slonečega volilnega reda, po katerem se državni zbor ne more smatrati za zastopstvo, ki bi odgovarjal številni jakosti posameznih narodov, pozivlje se vlada, da kar najpreje mogoče predloži državnemu zboru načrt zakona o taki premembi državnoborskega volilnega reda, ki bode slonela na načelnih splošne, neposredne, tajne in enake volilne pravice, ker je le potem mogoče pričakovati volilne reforme tudi za deželne zbore na isti podlagi. Vsekakor pa vsak volilni red obsegaj tudi najobsežnejše garancije za resnično svobodo volitev in zlasti tudi zoper zlorabo vere in cerkve v volilne namene.

V Ljubljani, dne 25. okt. 1905.

Klerikaleci so po dr. Šusteršiču podali predlog zastran spremembe deželnega volilnega reda.

Deželni glavar je naznanil, da prideta oba predloga obenem na vrsto. Z ozirom na pozno uro je pa isprosil dovoljenja, da se utemeljevanje teh predlogov odloži na prihodnjo sejo, ker je brez dvoma, da se vname o teh predlogih daljša debata.

Ker ni nihče ugovarjal, je dež. glavar zaključil sejo z dostavkom, da se dan prihodnje seje poslancem pismeno naznani.

Koncem seje je nekaj ljudi, ki so bili na galeriji, vrglo par sto listkov z napisom »Ven s splošno in enako volilno pravico« v dvorano.

Posl. Hribar in tovariši so izročili danes deželnemu glavarju naslednja dva predloga:

Poslanec Ivan Hribar in tovariši nujno predlagajo v zadevi regulacije službenih prejemkov učiteljskega osebja na ljudskih šolah.

Visoki deželni zbor skleni:

1. Pravišna uravnava sedanjim razmeram neprimernih službenih prejemkov učiteljskega osebja na ljudskih šolah v deželi Kranjski smatra se za nujno.

2. Izvoli naj se poseben odsek dvanajstoriš, ki se naj o tej uravnavi posvetuje in še v tem zasedanju stavi deželnemu zboru svoje nasvete.

V Ljubljani, dne 25. okt. 1905.

Poslanec Ivana Hribarja in tovarišev samostalni predlog v zadevi oprostitev od deželnih naklad onih poslopij,

ki so trpela vsled potresa leta 1905.

Visoki deželni zbor skleni:

Deželnih naklad oprostite se vsa ona poslopja in na isto dobo, katere in kakor so oproščena v zmislu zakona z dne 23. junija 1905 drž. zak. št. 88, z dne 24. junija 1900 drž. zak. št. 100 in z dne 23. maja 1905 drž. zak. št. 89 od hišnorajmniškega in hišnorazrednega davka.

V Ljubljani, dne 25. okt. 1905.

Posl. dr. Majaron je s svojimi tovariši vložil samostalen predlog po zmislu včerajšnje sklepa trgovske in obrtne zbornice, da naj namreč vlada čimprej izposluje, da se davčne in pristojbinske oprostitve, katere uživa Trst z okolico za nova industrijska podjetja, raztegnejo na celo hranjsko deželo.

Posl. dr. Majaron je izročil petico trgovske in obrtne zbornice za izpolnitev deželnega vodnega zakona v tem zmislu, da se obstoječim industrijskim podjetjem v oziru vrednih slučajih zagotovi potrebna vodna rezerva za razširjenje podjetja.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 25. oktobra.

— **Za splošno in enako volilno pravico.** Danes, pred otvoritvijo deželnega zbora, je prišla deputacija jugoslovanske socijalne demokracije k deželnemu glavarju, da mu osebno priporoča petico za splošno in enako volilno pravico predvsem glede drž. zbora. V deputaciji so bili g. E. Kristan, Tokan, Zupan iz Ljubljane, A. Kristan iz Idrije in Čobal iz Zagorja. Predstavil jih je dr. Majaron, do katerega so se bili obrnili. Gg. E. Kristan, A. Kristan in Čobal so v obče kot zastopniki idrijskega, odnosno zagorskega delavstva obširno utemeljevali svoje zahteve. G. deželni glavar je odgovarjal bolj v konservativnem zmislu, da je treba pri volilni prenosni gledati na interese posameznih stanov, da treba resno vse razmere pretehtati, da bi deželni zbor že bil razširil volilno pravico, ako bi bilo mogoče normalno delovanje. Razgovor, v katerega je posegel tudi posl. dr. Majaron, je dolgo trajal in bil poučen, ker so člani deputacije krepko replicirali. Peticija, ki jo je potem v zbornici izročil gospod dr. Majaron, ima nešteto podpisov od raznih strani dežele, samo iz Idrije nad 1100.

— **Demonstracija za splošno in enako volilno pravico,** ki so jo skupno priredili klerikali in socijalni demokratje, se je vršila včeraj zvečer ob 8 uri. Udeležili so se je moški in ženske, vmes je bilo pa tudi precej otrok. Naštelih smo 436 vrst udeležnikov. Ker so udeležniki in udeležnice hodili po štirje v vrsti (v nekaterih jih je bilo po pet, v nekaterih pa tudi le po dva) je bilo pri sprevodu kakih 1750 oseb, lahko se reče slaba polovica moških in dobra polovica žensk. Nekateri udeležniki so nosili lampijone in baklje. Sprejeli so nosili majhno rdečo zastavo, za njo pa večjo slovensko zastavo. Korakali so popolnoma mirno od »Nar. doma« po mestu pred deželni dvorec. Na cestah, koder je spreved korakal, je bilo precej občinstva, ki pa se je zadržalo popolnoma pasivno. Pred dež. dvorcem je najprej govoril Kristan čisto stvarno in dostojno, potem pa je Stefe pokvaril vtisk Kristanovega govora. Z »Živio« klici na splošno in enako volilno pravico se je spreved razšel.

— **Blamirani klerikalci.** V nedeljo je bil dr. Krek v Zagorju na Šavi in tam so ga delavci tako lepo posadili na — dilco, da je ves zgreven in poparjen izginil s pozorišča. Zbralo se je na shodu kakih 2000 delavcev in Krek je govoril o volilni reformi. Klerikalci so predlagali resolucijo takoj umakniti, čim so socijalisti predlagali posebno resolucijo. Ta resolucija je obsegala dva dela: prvi del glede splošne in enake volilne pravice je bil sprejet soglasno, drugi del resolucije obsoja ostro klerikalno demagogijo.

Tudi ta del je bil sprejet in sicer z vsami proti — šestim glasom. Med 2000 delavci je bilo torej samo šest klerikalcev. To je bila lepa blamaža za Kreka. Pa ne dovolj na tem. Socijalisti so povedali dr. Kreku, da klerikalcem sploh ne verjamejo, da hočejo splošno in enako volilno pravico in ker se dela zdaj Krek velikega prijatelja socijalnih demokratov so ga tudi spominjali na njegov skrajno sovražni nastop proti soc. demokratom povodom razpusta železničarske organizacije. V Zagorju se še spominjajo, kako je šel Krek v boj za ministra Wittka in proti socijalni demokraciji, tam še vedo, kako ruskobirške nazore je pri tisti priliki razvijal dr. Krek o svobodi organizacije delavstva, v Ljubljani pa so socijalni demokratje to pozabili in pije se bratovščino s tem možem. No »maček« ne bo izostal.

— **Klerikalcem je zmanjkalo govornikov.** »Slovenec« s velikim ponosom naglašal, da so klerikalci v nedeljo priredili naenkrat kar petnajst shodov na Kranjskem za splošno, enako in direktno volilno pravico. Kakšni so bili ti shodi, ne maramo preiskovati, ker vemo prav natanko, da se je na raznih krajih, kjer je bil napovedan shod, zbralo tako malo številce ljudi, da jih je bilo jedva zadosti za kako ponižno društveno zborovanje, ne pa za — ljudski shod. »Slovenec« celo glede Ljubljane farba občinstvo trdeč, da ste bile pri shodu v »Mestnem domu« velika dvorana in galerija natlačeno polni. Videli smo namreč na svoje oči, da je bila ena tretjina dvorane prazna, na galeriji pa je samevalo nekaj moških in par žensk. Tako si upa škofovo glasilo lagati o shodu v Ljubljani, dasi vč je tu z naše strani kontrola prav lahko mogoča; kako potem piše o »shodih« po deželi, kjer se ni toliko bati našega nadzorstva, si pač vsakdo lahko misli! — Že pretekli teden smo slišali, da so klerikalci v veliki zadregi, ker so sklicali preveč shodov, za katere jim je pa v zadnjem hipu zmanjkalo — govornikov. Mi sprva tej govorici nismo verjeli, ker smo mislili, da imajo klerikalci vendar še toliko inteligentnih ljudi med sabo, da jih lahko porabijo za govnike za 15 shodov. No, »Slovenec« je nas sam prepričal, da smo imeli veliko previsoko mnenje o številnosti inteligence v klerikalni stranki. Iz »Slovenca« namreč posnemamo, da se je klerikalcem posrečilo »spraviti skupaj« samo 12 svojih govornikov, da so morali torej s svojimi govorniki »krošnjarije« iz kraja v kraj. Lampka je n. pr. med potoma skoro udušilo, tako je hitel iz Škofje Loke v Tržič, dr. Krek pa je skoraj pozabil popiti svoj malinovec v Litiji, tako zelo se mu je mudilo v Zagorju. Kako težavna je bila klerikalcem izbira govornikov, kaže dovolj jasno dejstvo, da so morali v svoji zadregi in potrebi najeti za govornika nekega mlečnobožega, še nedoletnega dečka, ki čuje na ime Kremžar. Ta mladenič, ki niti mišje dlake nima pod nosom in ki še enega stavka ne more pravilno izgovoriti, je nastopil kot ljudski govornik v Kamni gorici, kjer je baje, ako se sme verjeti »Slovenec«, celo uro vezal zmedene svoje otrobe. A tudi sicer bi bili klerikalci še v veliki zadregi, ako bi jim ne prikočili na pomoč — socijalni demokratje s svojimi govornikoma Koemurjem in Tokanom. Zlasti dobrodošel je bil klerikalcem sodrug Tokan, ki je z visokega prestola svoje nerazsodnosti obsojal slovensko politiko in nastopal kot rešitelj in odrešenik — slovenskega naroda. In ta sodrug ne zna niti slovenski. Vsaka beseda, ki jo izgovori, pride, da je tujec. Eni pravijo, da je Madžar, drugi da je Poljak. Ker nas nič ne interesira od kod da je, ne bomo tega preiskovali, nam zadostuje, da vemo, da ta reševalec slovenske narodnosti ni Slovenec. Gospodje klerikalci, s svojimi nedeljski shodi niste

pokazali svoje moči, marveč ste pred javnostjo samo razgalili svojo duševno impotenco in neumnost!

— **Izjava.** Prejeli smo naslednje pismo: Slavno uredništvo! Z ozirom na Vašo včerajšnjo notico »Radikalno-klerikalne infamije« Vas vljudo prosim, da sprejmete naslednje pujsanilo: Pripravljani odbor za izlet v Belgrad, v katerem je bilo zastopano vse neklerikalno dijaštvo, je prosil g. Franjo dr. Tavčarjevo za podporo. Dan pred našim odhodom se je oprostila brzjavno s tehničnimi razlogi, da prošnji, žal, ugoditi ne more. V tej sili nam je zadnji dan pomagal župan Hribar, ki nam je brezobrestno posodil proti mojemu podpisu 300 K. Ker dijaški odbor g. dr. Tavčarjevo v drugo sploh ni prosil, ona o zadolžnici sploh vedela ni, kaj še, da bi kaj obljubila ali podpisala, pač pa sem gosp. županu ves dolg vrnil kot načelnik odbora sam, bil je celo tako priazen, da me je čakal s zadnjim obrokom 100 K do januarja. Če še poudarjam, da nimam s notico v »Našem listu« seveda nobene zveze in da narodno radikalno dijaštvo zanj ni odgovorno, mislim, da nisem dal le g. dr. Tavčarjevi popolnega zadoščenja, ampak da iz cele neprijetne zadeve ne pada nobena senca tudi na narodno-radikalno dijaštvo. Z zahvalo in spoštovanjem Gregor Žerjav.

— **Iz Št. Janža na Dolenjskem** se nam piše: Odkar je morala vsled težavnega transporta prenehati cinkarna na Krmelju, se ni skoro nihče več menil za obilne podzemeljske zaklade naše lepe doline in nje okolice. Poskušali so pač svojo srečo nekateri podjetni gospodje pri premogokopu, a žal morali so vključ prepričanju, da je istega kvantiteta in in kvaliteta obilna, vsled težavnega in dragega transporta le mrtev zaklad, vse nade upustiti. Menili smo gotovo, da se nihče več ne bo zmešnil za ta premogokop, dokler ne bo ugodne zveze z dolenjsko železnico, kar pa seve, pri naših sedanjih žalostnih deželnozbornskih razmerah še dolgo ni bilo pričakovati. Toda glej, našla se je družba, koja ve ceniti naš premogokop in koja se ne straši nobenih denarnih žrtv. Dobro vedoč, da je prvi in najpotrebnejši življenjski pogoj našega premogokopa ugoden transport, je prišla takoj misliti na zračno železnico. Isgotovili so se že vsi načrti, toda v naše veselje je družba to namero kmalu opustila ter hoče sedaj na vsak način v nekaterih mesecih zgraditi normalnotirno železnico na Sevnico. To novica se je bliskoma razširila po vseh sosednjih občinah. Ker bi pa imela železniška zveza Št. Janž-Sevnica le lokalni pomen za Št. Janž-Tržič in bi drugi kraji do Trebnjega ostali popolnoma ločeni brez vsakega upanja na kdajšnjo železnico do Trebnjega, vložile so enoglasno prošnjo na deželni odbor, da isti takoj v prvih dneh zasedanja deželnega zbora spravi na dnevni red železniško zvezo Št. Janž-Trebnje, ker je pač sedaj najugodnejši trenotek za to zvezo, kajti že bo imela družba lastno železnico do Sevnice, pač ne bo hotela dosti prištevati za ono na Sevnico. Vse prizadete občine trdno pričakujejo od svojih poslancev, da to zadevo takoj spravijo v deželni zbor na dnevni red. Ker bo pa s to zvezo gotovo tudi promet na dolenjskih železnicah povečan, upamo, da se bodo vsi poslanci za stvar zanimali.

— **Tako je prav!** C. kr. finančna prokuratura v Ljubljani, ki je znano najbolj zagrizeno nemški urad, je z nemškimi dopisom sahtevala od slovenskega županstva nekega pojasnila. Županstvo pa je vrnilo nemški dopis s pristavkom, da nemških dopisov c. kr. državnih oblastev in uradov na slovenskem ozemlju ne rešuje. Naj temu zgledu sledijo vsi avtonomni uradi in kratkoročno vračajo nemške dopise. Tako odločen nastop pa je na mestu tudi proti najvišjim uradom. Če okrajna glavarstva uradujejo s županstvi slovensko, naj tudi deželna vlada izdaja oboje odločbe in rassodbe v slovenskem jeziku. Čudno in za Slo-

venske sramotilno je, če se šitajo pred slovenskimi občinskimi sastopi nemški dopisi deželne vlade. Ali nismo le »ami krivi, da se državni uradi nikakor nehoje privaditi slovenskega uradovanja! Zato pa moremo in moramo tudi sami odpraviti te narodne madeže!

— **Vojaška vest.** Poveljnik brambovske brigade št. 44 generalni major Anton Angerholzer je imenovan za poveljnika 11. divizije v Lvovu.

— **Trgovska in obrtna zbornica.** Trgovska in obrtna zbornica je imela včeraj popoldne ob petih svojo redno sejo. Otvoril jo je predsednik g. Josip Lenarčič, ki je imenoval za overovatelje zapisnika zbor svetnika gg. Vidmarja in Hrena. Zapisnik zadnje seje se je brez debate odobril. Predsednik g. J. Lenarčič je pozdravil novega zbor svetnika Rebolja ter omenjal v svojem poročilu, da se je zbor. predsedstvo poslovilo od odhajajočega deželnega predsednika barona Heina in se predstavilo novemu predsedniku Teodoru Schwarsu in dvornemu svetniku grofu Chorinskemu; predsedstvo se je tudi 10. septembra udeležilo slavnosti odprtja Prešernovega spomenika in shoda obrtnih združenj v Ljubljani 15. t. m. Ministrstvo je odobrilo zbornišni proračun za leto 1904 in potrdilo spremenjeni zbornišni volilni red, finančno ravnanje, stvo pa je sporočilo, da bo upoštevalo željo trg. in obrtne zbornice, da bi se pri ljubljanski pošti ustanovila filiala carinskega urada. Predsednikovo poročilo, kakor tudi tajnikov, ki je prvemu sledilo, sta se brez debate odobrila. Za cenzorje pri ljubljanskem zavodu — »Avstro-ogrskanske banke« so se volili in predlog tajnika g. dr. V. Murnika izvoljeni gg. O. Bamberg, J. Baumgartner in Iv. Mathian. Na predlog istega poročevalca se predlagajo za sodnike laike pri c. kr. deželnem sodišču v Ljubljani gg. Alojzija Goloba, Frana Anderwalda in Ladislava Pečanka. Na predlog zbor svetnika g. C. Pirca se je v pridobitno deželno komisijo vnovič poslal gospod Feliks Stare. Nato je vtemeljeval gospod J. Baumgartner svoj samostalni predlog, zavečaj dovolitev istih davčnih ugodnosti za nova industrijska podjetja na Kranjskem, kakor jih uživajo enaka podjetja v Trstu in Mlju. Debate o tem predlogu so se udeležili zbornišni zastopnik v dež. zboru g. dr. Danilo Majaron, ki se je zahvaljeval zbornici za zaupanje in obljubil, da se bo z vsami možmi zavezal za to, da bo vlada ta predlog uvaževala, zbor svet. g. Hribar, g. J. Luckmann in predsednik Josip Lenarčič. Baumgartnerjev predlog je bil soglasno sprejet. O zbornišnem proračunu je poročal zbornišni svetnik g. Ivan Mejač. Proračun izkazuje potrebnih 59.705 K, pokritja pa 550 tron, torej primanjkljaja 59.155 kron. Ta primanjkljaj se pokrpi s 4% doklado na prizadete davke v proračunjenem znesku 44.600 K in z blagajničnim ostanom iz l. 1905 v proračunjenem znesku po 15.000 K. da ostane torej končnega prebitka 445 K. — Proračun je bil po daljši burni debati, ki so se je udeležili zbornišni svet. gg. Luckmann, Hribar in predsednik Lenarčič, v celoti sprejet. O tej debati, v kateri je g. Luckmann v znani svoji maniri napadal gg. tajnika dr. V. Murnika in dr. Fr. Windischerja, ker se aktivno udeležujeta šolskega gibanja, ki ima ekscesivno nacionalen značaj, bomo podrobneje poročali jutri.

— **Slovensko gledališče.** Snočna repriza opere »Pikova dama« je znova napolnila gledališče. Občinstvo je bilo s predstavo zadovoljno, dasi ni bila na isti višini kakor v četrtek. Opazilo se je, da posamezni solisti niso bili razpoloženi, čemer se pa končno vzpričo skrajno nengodnega vremena, ki tako zelo vpliva na pevski organ, ni čuditi. Pikovo damo je igrala gea Stolzova z isto rutino kakor zadnjič. Priporočali pa bi ji, da bi pri prihodnji predstavi nekoliko ublažila svojo obrazno masko, ki je pač primerna za večji oder za naše gledališče pa je, ker so gledalci od igralca oddaljeni jedva par korakov, prekritična. Njen nastop bo s tem samo pridobil. Ga. Skalova je bila tudi včeraj izvrstna Liza in njen samospev v drugi sliki, ko odpre vrata svoje sobe in jo objamejo najnežnejša čustva vzpričo prelestne noči, je bila naravnost očarljiva. Tudi godba se je na tem mestu odlikovala: zdelo se ti je, da res slišiš žuborenje potoka, lahko šumenje dreves, pihljanje vetra in zvono slavčeve pesem. Gea. Rindova sinoči ni bila pri glasu, a je vzlic temu izvršila svojo nalogo povsem povoljno, Tudi g. Orželski ni bil razpoložen,

igral pa je zlasti v prizoru v celici izborni, kar je izvalo vihar aplavza. G. Oržednik je bil prav dober, zlasti krasno in čustveno pa je pel samospev »Ljubim Te«. Ostali igralci so rešili svoje vloge povoljno. Pripomnimo še, da je bila režija dobra in da so tudi zbori zastolili svoji nagoli.

— **S. l. drž. gimnazije.** Piše se nam: Od Schillerjeve slavnosti se še ni nič slišalo o c. kr. prvi državni gimnaziji. Toda s tem ni še rečeno, da je vse lepo v redu. Odkar je bil gosp. dr. Svetina v Vašem cenj. listu na kratko, a dobro označen, se je malo poboljšal — ker se je moral —, ali sedaj postaja že zopet siten. Ni dosti, da morajo dijaki hoditi k skupni maši, ni dosti, da morajo pri maši gotove molitve moliti v taktu za »gospodom«, ni dosti, da morajo opraviti večkrat v letu skupno izpoved in se potem pokazati v kapeli pri obhajilu, bodisi da sme dijak k obhajilu, ali ne. V slučaju, da ne sme pristopiti k mizi božji, mora ostati na svojem prostoru, da ga lažje vidi profesor, ki inspicira (!) na koro, da ga tako tudi vidi sam gosp. doktor, ali pa, da ga lažje ovadijo klerikalni sošolci sami, ki mu nanesejo vse na nos. Da se seveda ne godi takemu »grešniku« dobro potem v šoli, se uame samo ob sebi. Toda gospod katehet si je izmislil še eno: Vsi dijaki morajo imeti molitvenike, da bi ne zijali kar tja »v en dan«. Toda tudi to še ni dovolj! Ni dobro, da ima dijak molitvenik, katerega si je izbral sam, katerega je dobil v dar ali za spomin; imeti mora vsak poseben molitvenik, katerega je spisal dr. Pečjak in ki se dobiva v »Katoliški bukvarni« za lepi, blesteči 2 kronici. Če je dijak vsa svoja leta že rabil molitvenik in mu je vedno dobro služil, ali pa če je bil brez njega, vseeno lahko izhajal, je to največja drznost, da bi si moral dijak višjih razredov kupiti tako knjižico. Dijak ima sto drugih skrbi in težav, posebno če je revnih staršev in se mora sam za svoj obstanek boriti, ne pa da bi kupoval take nepotrebne knjižice. Bolje bi bilo, da si kupi za en goldinar zemelj, da ima vsaj kaj od tega, nego knjižico, katero bi moral brati zoper svojo voljo in čut! Sedaj je že napovedana inspekcija, kdaj da bode pregledovanje knjig, na kateri mora imeti vsak dijak s črnilom napisano svoje ime, ker drugače si lahko knjigo kje izposodi. Kaj pa tozadevni ukaz dež. šolskega sveta?

— **Pridige pri lazaristih v Ljubljani.** Piše se nam: Pridige pri lazaristih v Ljubljani so najslabše, kar se jih sploh sliši po ljubljanskih cerkvah. Ne le da razpolagejo lazaristi z izredno omejenostjo v vsem, kar bi morali povedati in kar naj bi imelo kak uspeh pri poslušalcih, tudi nobenega govorniškega talenta nima ne eden govornik. V obeh ozirih je pa briljiral pridigar zadnje nedelje. Pripovedoval je o požrešnosti, a kvasil take bedarije in se lovil v besedah, da se mu je vse smejalo. Določil je, naj pije človek vsak dan le eno merico vina. Povedal je tudi, zakaj se pije toliko meric vina ali sploh pijače. Prvo merico izprazni pivec iz žeze, drugo iz dopadajen, tretjo iz veselja, četrto iz požljivosti, od pete naprej pa vse iz požrešnosti. Škoda, da ni povedal, kake so tiste merice. »Pijanec v svoji pijanosti stori marsikak greh zoper sveto čistost,« rekel je govornik, »a dostojnost zahteva, da ne govorimo nadalje o tem.« Take pridige so dovolj značilne za aprobatore, ki so izdali svoje dovoljenje takemu duhovniku, da sme nastopati na prižnici in tam razvijati svojo bolešno domišljijo! Sicer pa si po takih pridigah lahko vsakdo napravi sodbo o naši duhovščini, kajti znano je, da se nikjer toliko ne pijačduje, kakor po farovžih.

— **Mestna prodajalna mleka.** Danes in prihodnje dni se prodaja mleko na magistratu ob glavnem vhodu, ker radi snega ni mogoče na trgu prirediti primernega prostora. Mestna občina namerava izvrševati prodajo mleka še nadalje, ker se le na ta način more zanesljivo preskrbeti ljevati odjemalce s popolnoma naravnim, polnim mlekom izvrstne kakovosti. Povpraševanje po mleku mestne prodajalnice narašča od dne do dne in bode treba osnovati še druga prodajališča.

— **Ljubljanske društvene godbe redni občni zbor** vrši se, kakor že naznanjeno, dne 28. oktobra t. l. ob 8. uri zvečer v salonu hotela »Ilirij« s sledečim sporedom: 1) Pozdrav in poročilo predsednika. 2) Poročilo tajnika. 3) Poročilo blagajnika. 4) Poročilo revizorjev. 5) Volitev odbora in 6) razno. — Opozorja se častite člane, da se udeležijo polnoštevilno tega občnega zbora, ker se gre za nadaljnji razvoj in tudi obstoj dobre godbe.

— **Prvi sneg** je začel naletevati snoči v Ljubljani; snežilo je vso noč in padlo ga je ped visoko. V mestu je težka snežna plast potrgala na mnogih krajih telefonske žice. Velika je škoda v drevesnih nasadih, ker

se drevje še ni obletelo. V „Zvezdi“ leži vse navzkriž.

— **Umrli** je v Krškem ondnotni kavarar gosp. Andrej Fessler. N. v. m. p.

— **Volitev župana v Verbljenih, pa fajmošter Knific.** Od tam se nam poroča: Pretekli teden so imeli v Verbljenih volitev župana, in zraven je bil tudi fajmošter Knific. In zdaj poslušajte, kako se je to godilo: Da bi fajmošter Knific preprečil izvolitev kakoga pošte nege, t. j. naprednega župana, podal se je sam v boj, in v boj je spustil tudi svojega bratirja Maška. Med tem ko je Knific dajal navodilo in denar, je Mašek letal okoli pristašev Furlanovih, da bi jih z denarjem — obljuboval jim je po 10 do 20 gl. — pridobil za Knificovega kandidata. Ali — Knific in Mašek nista poznala značajnih Furlanovih ljudi, in zato sta naredila „fasko“, in fasko je doživel tudi Knificov kandidat! Županom je bil izvoljen M. Furlan z 8 glasovi večine in z vedno tudi odbojniki! Same liberalne duše! — Ali zdaj, ljudje božji, pride pa trumf Knificovega manevra. Le poslušajte: Knificu manjka za novoustanovljeno faro še okoli 14 000 kron — kapitala. In za te se je zdaj Knificu šlo! Onsi je mislil: Častna občana sva že s škofom, — ali — za faro manjka še denarja; in 14 000 K — je lep denar! Če pri tej volitvi zmagam, bom denar kmalu isprešal, če pa propadem, mi pa ne preostaja drugega, kot da »grem!... In zdaj ne bo Knificu res drugega ostalo, kot da »grem! Pri tej volitvi so Verbljenci pokazali, da so sicer preprosti kmetje, a devetindesetdesetkrat bolj značajni ljudje kot pa njih »dušni pastir« — fajmošter Knific. Uboge duše, ki jih tak — šrednik pase!

— **Boksar v Cerknici** je zopet zadel nekaj rogoviliti. Ta dušni pastir ne krade ljudem samo časti, nego jih spravlja tudi ob kruh. Če ne bo miru, mu bo treba res enkrat brez pardona posvetiti.

— **V svinjskih kurnikih** sta se vozila pred kratkim dva kosmata rakiška klerikalna odbornika skozi Podpeč in Preseje. Ljudje so se ju bali, ker so mislili, da pobirata maslo, ker so videli samo kosmate brade. Ko sta se pa kosmatince izvele iz kurnikov, rešena je bila ljudem vsa uganka, ko so spoznali v njih rakiška veljaka. Občinski odbornik pa svinjski kurnik; do zdaj te dve stvari niste bili v nobeni zvezi. Če pa mislijo rakiški odborniki ustanoviti kako zvezo s svinjskimi kurniki, jim ne more noben človek nasprotovati.

— **Delavsko bralno društvo v Idriji** je priredilo minolo nedeljo veselico v pivovarni pri „Črnem orlu“, ki se je odlikovala tako po dobrem obisku kakor po izborni zabavi, ko je nudil predvsem dobro uspehi koncert. Poleg društvenega moškega zbora je sodeloval pri koncertu tudi oddelček godbenega društva. Fučkovno „Triglavske koračnice“, ki ima za trio pesem „Po jezeru“ se je to pot prvič proizvajala v Idriji. Drugo točko sporeda, pred 25 leti umrlega skladatelja Offenbacha, ouverturo „Savojardi“ je prednašal oddelček v obče dobro, le flavta je bila uglasena previsoko in v tempu godci niso bili posebno edini. Društveni moški zbor pod vodstvom pevovodje L. Baeblerja je zapel staro, a še vedno lepo pesem „Slavček“ prav povojno. V naslednji točki Donizettijevi „kavatin“ je briljiral dobro znani solist za krilorog g. Š. L. ter igral tako izvrstno, da se je moral ta točka s krasnim solom ponoviti na vseobčo željo in dolgotrajno ploskanje. Zopet je nastopil moški zbor ter zapel sedemdesetletnega slovanskega mojstra Iv. pl. Zajca lirčni zbor „Ružica in slavulj“, v katerega je vžil skladatelj toliko občutka in miline, da je po našem mnenju pravi biser hrvatske glasbene literature. Pevci so zapeli ta zbor precizno in vse hvale vredno, posebno nam je ugajal konec s prekrasnim pp. Zopet ni bilo ploskanja in odobravanja ne kraja ne konca in morala se je pesem ponoviti. Godba na lok je še igrala več koncertnih komadov prav tako dobro, kakor prve. Obžalujemo, da je bila le ena godbena točka slovenska. Svetovali bi godcem, da predno začno igrati, svoja godala uglasijo, ker je to prvi pogoj dobremu igranju. Želeli bi bilo tudi, da se pri koncertih med proizvajanjem bodisi pevskih, bodisi glasbenih točk, preglasne ne govori, da se z glasnim govorjenjem ne moti pevec in godcev ter ne krati užitka ljudem, ki radi poslušajo. Na sporedu sta bili tudi dve narodni pesmi. Kaj naj rečemo o teh? Najraje jih pojemo in poslušamo. Obe pesmi sta bili zapete dobro, le pri prvi je bil tempe nekoliko prehitel, ker imajo narodne pesmi z malimi izjemami skoraj vse obojen značaj in je neumestno peti besede: „v vrtu sama je ostala, on po svetu šel od nje“, hitro in veselo. Splošno rečeno: pevovodja in pevci so svojo nalogo ta vrčer izvršili dobro, ravno tako tudi godci. Da smo

omenili nekaj podrobnosti, smo storili to iz namena, da se v bodoče tudi te male napake odpravijo, kar je naša najiskrejša želja. Koncertu je sledilo srečanje in ples.

— **In ti si odini še tukaj ostal**, oj ptiček, od trume vesele? Dne 22. t. m. priletela je pozno sver lastavica v šolo v Dobjam pri Planini. Revica se je pač malo preveč zakasnila in teško da bo kdaj videla kraje, »kjer solnce gorko se stricam družicam se smeja«.

— **Hvaležni Celjani.** Pred nekaj tedni so razstobili nemški listi v svet, da je neka slovenska inteligentna družba onesnažila neki železniški voz južne železnice. Seveda se je zgodilo to blizu Celja. Ko smo nemške liste prijeli za ušesa, zmanj kalo jim je sape, zlasti pa še, ko se je izkazalo, da so dotični železniški voz porabili za stranišče celjski nemški fakini, ki so se peljali iz Celja v Store. Da se pa ista hvalažnost nemškimi listom za uspešno laganje o tej stvari in da se svetu pojasni, da celjski fakini niso imeli prav nič opraviti s tistim onesnaženjem v železniškem vozu, postavili so celjski gospodje na razvalinah celjskega gradu dva prostora, enega »za gospode«, drugega »za dame«. Prostore in dohode k tema prostoroma so sradri orijentacije sasnomovali s imeni zaslužnih moč. Med imeni teh za služnih moč se blesti tudi Rakušev ime, in sicer so ga postavili na žensko stran. Ne bodemo zaniževali, da je za narodnega junaka Rakuša to imenovanje izredna čast, teleti bi le, da bi njegovo ponosno ime prišlo na moško stran, kjer je prostor »za gospode«. Sapienti sat.

— **V pokoj je šel nadučitelj** v Kozjem gosp. Franc Böhmeim. Povodom tega zbralo se je kozjansko učiteljsko dne 30. septembra k slavnostnemu zborovanju, katerega se je udeležilo tudi več gostov. Društveni predsednik gosp. Fr. Setinec je pozdravil navzoče ter razložil pomen slavnosti Slavnostni govornik gospod V. Pulko omenja najpoprej neumorno delovanje Böhmeimovo kot učitelja. To je slavljenec prineslo toliko zaupanja in priznanja, da je bil imenovan okr. šolskim nadzornikom; a odklonil je to častno službo. Nato je dobil od cesarja srebrni križec s krono za zasluge. Gospod Böhmeim pa je bil izredno delaven tudi kot vrtnar. Nadalje omenja govornik zasluge slavljenčeve za kozjansko učiteljsko društvo, ki mu je bil oče, dolgo let predsednik, a ves čas marljiv in požrtvovalen odbornik. Stanovsko stvar je vedno podpiral z besedo in dejanjem. Koliko zaupanja je imelo učiteljsko do njega, je pokazalo s tem, da ga je dolge vrste let volilo svojim zastopnikom v okr. šolski svet. Da se poslavljajočemu tovarišu vsaj nekoliko poplača njegov trud za povzdigo stanovske samozvesti, naznanja gospod predsednik, da ga je društvo imenovalo svojim častnim članom in mu izročilo krasno diplomu. Gosp. slavljenec se ginjen zahvaljuje vsem za izkazano ljubezen, posebno ga veseli diploma, ki bo mu kakor je rekel, drag spomin. Slavnostnemu zborovanju je sledil družabni večer. Večerje se je udeležilo tudi mnogo uradnikov in uglednih tržanov. V napitnicah, ki so se govorile, proslavljalo se je gosp. Böhmeima vse stranski. Vmes je svirala godba na lok in se pele vesele pesmi.

— **Wastian in njegovi volilci.** Mariborčanov se prijeme maček, ker so poslali znanega dečka Wastiana v deželni in državni zbor, da jih zastopa. V deželnem zboru fanta niso izvolili v noben odsek, ker so sprevideli, da ni za resno delo, a sedaj so mariborski obrtniki strašno ogorčeni. Sklenili so nezapravo deželnemu zboru in se potegnili za svojega fanta. Štaterske poslanice je to kar pretreslo, in sedaj bodo videli Mariborčani svojega poslanca morda sedeti celo za kakšno posvetovalno mizo in ne samo v knajpi.

— **Nesreča pri železnici.** Med Pragerskim in Budimpešto vozeči osebni vlak št. 207 je v ponedeljek ured kolodvorom v Stolnem Belgradu zadel ob tovorni vlak. Več potnikov je bilo ranjenih, mnogo vagonov poškodovanih.

— **Akademsko društvo „Slovenija“ na Dunaju** si je izvolilo na svojem I rednem običnem zboru dne 20. vinotočka sledeči odbor: Predsednik: phil. Lovše, podpredsednik: phil. Mravljak ml., tajnik: iur. Fetič, blaginik: iur. Jelenc, knjižničar: phil. Cimperman, arhivar: phil. Holeček, gospodar: iur. Leskovec, namestnik iur. Bončina in vet. Lisničar, pregledniki: dr. Pivko, phil. Bresnik in med. Koel.

— **Mednarodna panorama.** Redni obiskovalci mednarodne panorame so bili že nestrpni, ker se je napovedana serija za dva dni zapoznala. Saj je pa nestrpnost tudi umljiva, zakaj toliko ginja in razkošja nimamo zemljani pogosto prilike gledati, kakor jo je razvil Berolin po-

vodom letošnje poroke nemškega prestolonaslednika s meklenburško princesinjo. V Berlinu so bili odlični tako srečni, da so si smeli svatbo od blizu ogledati, v ponorami pa si sme vsakdo ogledati redke prisore, še nevesta se mu smeblja iz zlatega voza, ravno tako si amemo ogledati vse cesarske dvorane. — Prihodnji teden se razstavi Bolivija.

— **Panorama-kosmorama.** Skoni Švico na Laško! Kdo si ni že večkrat želel napraviti te partije, še bi ne bila združena s precejšnjimi izdatki! Panorama Kosmorama, ki skrbi za animivost in poučnost in da se s borimi 30 vinarji ne olajša preveč šep njenih posetnikov, nam ta teden izpolnjuje želje, ki jih je že marsikdo gojil in ki smo jih govorili. Potovanje skozi Švico v Italijo nas pelje skozi Luzern, Bern, Zvenovo, Nervi, Arko v Milan. Govoriti o vseh znamenitostih teh in drugih krajev, ki se vidijo v tej seriji, bi bilo preobširno. Dovolj je, da omenimo slavnega lučerskega leva, razne velikanke mostove v Brnu, Luzernu in Ženevi, razna pristaniške ženevske priore, veličastni Campo Santo (pokopališče) v Ženevi in ondote nagrobne spomenike, kjer se kaže skulptura v vsaj svoji dovršenosti; diven je pogled na palmov drevored v Nervi, sliki razburkanega morja te naravnost očarata. Komur je mar izobrazba in razvedritev, nima pripravljene kraja, kot da poseti to panoramo. Prihodnji teden Praga.

— **Vremenski preroki** so jo letos dobro zavozili. Prerokovali so nam lepo jesen in pozno zimo, češ, saj cveto po raznih krajih kostanji in jablane. Tudi na ptice selivke so se sklicevali. Danes ponoči pa se je njihov preroki duh izpremenil v dim. Ko smo zjutraj vstali, je ležal zunaj 5 prstov debel sneg, ki je napravil na drevju mnogo škode. Polomljena so posebno listnata drevesa. Povsod, kamor greš, vidiš posebno na kostanjih polomljenih mnogo vej. V Samassovem gozdu ob Karlovski cesti je podrl sneg 2 akacije. Poškodovane so na mnogih krajih električne in telefonske žice. Električna železnica vozi samo do Sv. Florjane cerkve in tudi telefonsko omrežje je silno zmečano.

— **Bratavska ljubezen.** Včeraj je prišel brezposelni vrtnarski pomočnik Andrej Golob obiskat svoje sestro in pri tem zahteval od nje 80 kron denarja. Ker mu jih ni hotela dati, je začel postajati vedno bolj surov in ni bilo preje miru, da je prišel v „obisk“ tudi policijski stražnik.

— **Pobegnili** je od svojih staršev 13letni Franc Suštar in jim pred odhodom ukradel 12 K denarja. Navedenec je tudi dotični dan na pokopališču poneveril Juliji Dolenčevi 5 K denarja.

— **S kostanja padla** je včeraj služkinja Alojzija Zidaničeva, ko je Pred Prulami tresla listje. Poškodovala se je tako, da so jo morali prepeljati z rešilnim vozom v dež. bolnišnico.

— **Ukradel** je včeraj posestniku Matiji Brodniku v Mednem št. 5 neki neznanec, ki je nosil s seboj gramofon, srebrno uro, vredno 36 K. Navedenec je star okoli 10 let.

— **Delavsko gibanje.** Včeraj se je odpravilo s južnega kolodvora v Ameriko 74 Slovencev.

— **Izgubljene reči.** Nikolaj Dolinar iz Ribnika je izgubil na potu iz Ljubljane v Kranj dve buši. Kdor ju je našel, naj jih proti nagradi odda pri g. Hermanu Česnovarju v Ljubljani, Dolenjska cesta št. 3.

— **Našla** je Julija Jermanova nekaj denarja in ga oddala pri magistratu.

— **Ljubljanska društvena godba** priredila danes zvečer v restavraciji pri „Črnem orlu“ (Gospoke ulice) društveni koncert z 40 člani. Začetek ob 8. uri. Vstopnina za člane prosta, nečlani plačajo 40 vin.

— **Jugoslovanske vesti**

— Odlikovan hrvatski glasbenik. Kapelnik vojaške godbe v Zagrebu, Andro Mitrovič je komponiral že pred dvema letoma veliko simfonično skladbo „Visoka pesem“, katere snov je vzeta iz sv. pisma. Strokovnjaki so to skladbo obsuli s priznanjem, vendar se pa še dosedaj ni nikjer proizvajala.

— Te dni se pa je priredil v Belgradu na kraljevem dvoru koncert, na čigar sporedu je bila tudi Mitrovičeva „Visoka pesem.“ Kralja Petra je prekrasna skladba naravnost očarala. V znak svojega priznanja je kralj podelil skladatelju red sv. Save III. vrste. Ako se ne motimo, bo tudi naša „Glasbena Matica“ letos na svojem koncertu proizvajala Mitrovičovo „Visoko pesem.“

— Shod proti reški resoluciji. V nedeljo je sklicala čista stranka prava shod proti reški resoluciji v Brodu na Savi. Na shod pa je došlo toliko pristašev reške resolucije, da se skupščina ni mogla vršiti. Na shod sta došla tudi poslanca dr. Harambašič in Zagorac, da zagovarjata resolu-

cijo. Ko so frankovci videli, da ne morejo zborovati, so odšli s shoda in priredili demonstracijo proti reški resoluciji na ulici.

— **Katoliško kazino** so v nedeljo otvorili v Zagrebu. Slavnosti se je udeležilo samo 150 oseb, med temi pa je bila pretežna večina duhovnikov in žensk. Slavnostni govor je imel kanonik Baron, ki je v svojem govoru naglašal, da so oni, ki se bore proti cerkvi in papežu, obenem tudi sovražniki države in cesarja. Hrvatski klerikali se morajo pač čutiti zelo slabe, ako si ne upajo proti svojim nasprotnikom nastopati z drugimi sredstvi, kakor s tem, da jih skušajo naslikati kot sovražnike države in cesarja! Če pa mislijo, da bo kdo tem njihovim glupim trditvam verjel, se motijo, saj jim sami ne verjamejo!

— **„Slovenski Jug.“** Pod tem imenom izhaja v Belgradu list, čigar program je označen na čelu lista z besedami: „Južni Slovani, zedinite se! Revolucija v neosvobojenih krajih.“ „Slovenski Jug“ je izvrstno urejevan in prinaša vesti iz vseh jugoslovanskih dežel: iz Srbije, Bolgarske, Makedonije, Hrvatske in Slovenije. Kdor je večer cirilice in se zanima za razvoj jugoslovanskega vprašanja, naj se naroči na „Slovenski Jug“, ki stane za vse leto 6 frankov, za pol leta pa 3 franka.

— **Črna gora** dobi zakon o svobodnem tisku, narodno banko in državni zbor „narodno skupščino.“ Črnogorski „državni zbor“ se sestane, kakor poročajo listi, 20. decembra t. l. Skupščina otvori s posebnim govorom knez Nikola. Črna gora postane torej konstitucionalna država.

— **Reška resolucija** še vedno razburja duhove na Hrvatskem. V ponedeljek zvečer je sklical vodja „Hrv. seljaške stranke“ S. Radić v Zagrebu shod po § 2. dr. z. na katerem se je razpravljalo o reški resoluciji. Shoda se je udeležilo okrog 200 vavčiliščnikov. Radić je govoril dve uri in ostro kritikoval resolucijo; med drugim je resolucijo grajal tudi radi tega, ker se v njej prav nič ni oziralo na Slovence. Za njim sta govorila še Dalmatince Perat in urednik „Novega Srbohrana“ Pribečević, ki sta v svojih govorih zagovarjala in odobraval sklepe, storjene na konferenci na Reki. Shod je bil jako buren in ni prišlo na njem do nobenih sklepov.

— **Nemci** v Rumi postajajo vedno bolj predrzni. Te dni pride v Rumo hrvatski ban grof Pejačević in Nemci so si vabili v glavo, da ga hočejo tudi oni javno sprejeti in sicer pod črno rdečo-zolto zastavo. Oblasti se trudijo, da bi jih pregovorile, da bi pri sprejemu ne imeli frankfurtske zastave, ker se boje izgrediv. Toda Nemci vztrajajo pri svojem sklepu in bati se je, da pride pri prihodu bana Pejačevića do burnih prizorov, ako Nemci izvedejo svoj namen, ker bodo Hrvatje in Srbi odločno protestirali proti rabi nemške zastave na hrvatskih tleh.

— **Čista stranka** prava in akcijska za „Veliko Avstrijo.“ Glasilo čiste stranke prava „Hrvatsko Pravo“, je jelo očito zagovarjati akcijo za „Veliko Avstrijo“ na Hrvatskem piše: „Ali je umestno, da se udari na one, ki žele za nas delati, pečat izdajstva na narodnih svetinjah?“ „Hrvat. Pravo“ so potemtakem oni, ki delujejo za „Veliko Avstrijo“ zaslužni za — Hrvatsko, domačini pa, ki se bore in trpe za narod in njegove pravice, so — izdajalci!

— **Volilni shod** v Karlovcu je imel v ponedeljek poslanec dr. Banjavčić. Poročal je o svojem poslaniškem delovanju in obrazložil motive, ki so dovedli hrv. opozicijske poslance do tega, da so se zedinili za takozvano reško resolucijo. Drju. Banjavčiću so volilci soglasno izrekli svoje zaupanje.

— **Adrese „Srbske skupščine.“** V srbski skupščini se je pričela razprava o adresi na kralja. Predloženo so trije načrti adrese: od samostalne radikalne in nacionalne stranke. Samostalna stranka naglašava v svoji adresi, da je na njo napravil ugoden vtisk prestolni govor, v katerem se poudarjajo dobri odnosi z Avstro-Ogrsko in tradicionalne bratske vezi z Rusijo. Takisto se tudi radostno pozdravlja zatrdilo vlade, da so odnosi s Črno goro in z Bolgarijo vedno bolj presrečni. Isto poudarja tudi radikalna stranka v svojem načrtu, v katerem se zlasti bavi s vprašanjem o železniških zgradbah, o oboževanju vojske in o novih trgovskih pogodbah. Nacionalna stranka pa želi v svoji adresi, da bi vlada bolj skrbela za varnost življenja in imetja in sklenila ugodno trgovsko pogodbo in veterinarsko konvencijo z Avstro-Ogrsko.

— **Najnovejše vesti.** — Državna zveza srednješolskih profesorov se ustanovi o Vseh svetih na shodu v Brnu.

— **Posledica domačega prepira.** Na Dunaju je delavec

Gold v prepiru zaludal proti svoji ženi sveženj perila; sveženj je sadel 2¹/₂ letno deklico, ki je sedela na oknu ter ž njo vred padel na dvorišče s 3 nadstropja. Otrok je seveda obležal mrtve.

— **Poroka nemškega princa** Eitla bo 26 februarja 1906, t. j. dan pred srebrno poroko cesarske dvojice.

— **Punt** v Čilu. V Satjagu de Čile se je ljudstvo spuntalo proti štrajkujočim mesarjem ter začelo hiše pleniti. Vojaštva ni bilo, ker je na manevrih. Policija je opetovano streljala na puntarje ter je mrtvih sedem oseb, ranjenih pa nad 80. Puntarji so razdajali železniški tir, da se ne more vojaštvo brž vrniti domov.

— **Na smrt** je bil obsojen včeraj v Opavi tesar Orlik, ki je v gozdu neko 11letno deklico napadel, zadavil ter truplo obesil na vejo.

— **Pomanjkanje tovornih voz** na srbskih železnicah je toliko, da snaga že sedaj sadržani promet 4 milijone frankov škode. Nad 200 vagonov češpljevca je izteklo ali se pokvarilo pri čakanju na kolodvorih. Povsod na kolodvorih leži mrtvo in živo blago. Več trgovcev propade, ker niso mogli izpolniti obljubljenih rokov za dobavo naroče nega blaga.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred deželnim sodiščem.

Janex Rozman, ševljarski pomočnik v Trzinu, je svojemu mojstru iz nezaklenjenih prostorov vzel več blaga. Nekaj izmaknjenih reči je vrnil; pravi, da je to storil v pijanosti. Obsojen je bil na 14 dni strogega zavora.

Valentin Fakin, umirovljeni sprevoznik pri Sv. Gothardu, je prišel neki dan precej pijan domov. Ker ga je zato žena očela, se je vnel prepir, tekem katerega je žena svojega očeta Kosa na pomoč poklicala. Fakin je v svoji jezi pograbil na postelji ležečo sekuro in s ostrijo samahnili, misleč, da ima poleno v roki, proti nasprotnikovi glavi, a je še pravočasno v zraku zapazil, kaj da ima v roki in ndares sadržal, tako da je bil Kos le nesnatno poškodovan na glavi. Fakin je bil obsojen na 20 kron denarne globe.

France Jezeršek, mesarski pomočnik na Klanec, se je dne 16. kmovca t. l. peljal po nesek. Ker se je 17 let stari Janex Žebre držal za ročico voza, njegov tovariš Karel Obedič pa pri vojnicah nagajal, je zagrozil Jezeršek, da ju bode klotfal. Na pikri Žebretov odgovor je obdolženec zagrabil lopato ter ž njo Žebre pa glavi udaril. Obsojen je bil na 6 tednov zavora.

France Pavovec, batjarjev sin v Depali vasi, je žganjepives in surovež, ki tudi proti svojim staršem kruto postopa. Neki dan se je prilomastil opit domov, je prijel svojo mater, jo podrl na tla, jo s polenom tolkel in z obuto noogo suval; potem se je spravljal na svojega očeta, ter ga jel s polenom obdelavati. Ko je prihitela obdolženčeva sestra staršem na pomoč, je tudi njo s polenom udaril po levi roki in levi rami. Svojo mater je zmerjal s vladugo, ji grozil, da jo bo še tisti dan zaklal ali pa ubil, domačo hišo pa na štirih oglih zažgal. Obsojen je bil na 15 mesecev težke ječe. Taki so sadovi klerik. vagoje!

Janex Freljih, hlapce, Janex Matič, trgovski pomočnik v Mostah, in Jožef Pikon, gostilničar na Blejski Dobravi, so večkrat vozili dinamit z Javornika na Blejsko Dobravo, ne da bi označili voz s predpisano črno zastavo, ali zaboje položili na mehke podlage in jih s konopci k vozu pritrdili. Jožef Pikon je tudi nekega dne, ko se je brala m.ša na prostem v Hrušici, o priliki blagoslovljenja zastave ter je bilo veliko ljudi na cesti, podil svoja konja s uprego ter povozil Barbaro Zlatič, da je vsled tega umrla. Obsojen je bil na 1 mesec strogega zavora, Freljih in Matič pa vsak na 3 tedne strogega zavora.

Ko je France Kralj, delavec iz Malih Dol, služil za vratarja v Zvonarskih ulicah št. 13, je izmaknil neki prostitutki zlat prestan, dvema drugima pa zlato zapestnico in srebrno žepno uro. Tudi Alojziju Kališu je vzel 3 K vredno palice, nekaj fotografij in tri žepne robce. Obsojen je bil na 2 meseca težke ječe.

Adolf Jekl iz Karlova in Leopold Aratsch iz Zuma pri Celju, oba brezposelna natakarja, sta v družbi dveh drugih tovarišev, katere sta pa iz Ljubljane neznanu kam pobegnili, izmaknila Ivanu Balobu, misarskemu mojstru, žepno uro na cesti v Kolodvorskih ulicah. Ker je Baloh klicel na pomoč redarja, ga je Jekl v Slomškovi ulici tako sunil, da je padel in se poškodoval. Obtoženca sta bila obsojena vsak na 2 meseca težke ječe.

Izvir moči za vse,
ki se čutijo bedne in onemogle
nervozne in malo energične, je

Sanatogen

ki ga je sijajno ocenilo nad 2000 zdravnikov vseh dežel.
dobiva se po lekarnah in drogerijah. Brošuro
pošilja gratis in franko Bauer & Cie, Berlin
S W 48. Generalni zastopnik za Avstro-
Ogrsko C. Brady, Dunaj, I. Fleischmarkt 1.

Lepo stanovanje
v solnčni legi, obstoječe iz 2 sob, kuhinje, jedilne shrambe in kabineta ter s porabo pralnice in dela vrta se za november termin odda na **Dunajski cesti št. 60.** 3397-2

Manufakturna trgovina
se zaradi drugega podjetja pod ugodnimi pogoji takoj proda. 3408-2
Natančneje pove Franc Dolenc v Ljubljani, Stari trg št. 1.

Na svetovni razstavi v St. Louis 1904 najvišja odlika „Grand Prix“

Globus
čistilni ekstrakt
čisti boljše kakor vsako drugo koviško čistilo

Ces. kr. avstrijske državne železnice.
C. kr. ravnateljstvo dr. železnice v Bejaku.

Izvod iz voznega reda.
Veljaven od dne 1. oktobra 1905. leta.

ODHOD IZ LJUBLJANE juž. kol. PROGA NA TRBIŽ. Ob 12, uri 24 m ponoči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Mali Glödnitz, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, Celovec, Selzthal v Ansee, Solnograd, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 5 m jutraj osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Murau, Manterndorf, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, Budejovice, Plzen, Marijane v. Hebr., Francove v. Prago, Lipsko, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 44 m dopoldne osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Mali Glödnitz, Ljubno, Selzthal, Solnograd, Bad Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curich, Ženeva, Pariz, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 3. uri 58 m popoldne osebni vlak v Trbiž, Šmohor, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejovice, Plzen, Marijane v. Hebr., Francove v. Prago, Lipsko, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 10. uri ponoči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo (Trst-Monakovo direktni voz 1. in II. razreda). — **PROGA V NOVO MESTO IN KOČEVJE.** Osebni vlaki. Ob 7. uri 17 m jutraj osebni vlak v Novo mesto, Stražo, Toplice, Kočevje, ob 1 uri 5 m pop. istotako. — Ob 7. uri 8 m sveder v Novo mesto, Kočevje. — **PRIHOD V LJUBLJANO** juž. kol. PROGA IZ TRBIŽA Ob 3. uri 23 m s jutraj osebni vlak s Dunaja čez Amstetten, Monakovo (Monakovo-Trst direktni voz 1. in II. razreda). Inomost, Franzensfeste Solnograd Linc, Steyr, Ljubno, Celovec, Mali Glödnitz, Beljak. Ob 7. uri 12 m s jutraj osebni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 10 m dopoldne osebni vlak s Dunaja čez Amstetten, Lipsko, Prago (iz Prage direktni voz 1. in II. razreda), Francove v. Hebr., Marijane v. Hebr., Plzen, Budejovice, Linc, Steyr, Pariz, Ženeva, Curich, Bregenc, Inomost, Zell ob jezeru, Bad Gastein, Solnograd, Ljubno, Celovec, Šmohor Pontabel. — Ob 4. ur 29 m popoldne osebni vlak s Dunaja, Ljubna, Selzthal, Beljaka, Celovca, Malega Glödnitza, Monakovega, Inomosta, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 8. uri 06 m sveder osebni vlak s Dunaja, Ljubna, Beljaka, Murau, Malega Glödnitza, Celovca, Pontabla, čez Selzthal od Inomosta in Solnograda, čez Klein-Reifling in Steyra Lince, Budejovic, Plzen, Marijane v. Hebr., Francovih varov, Prago, Lipskega. — **PROGA IZ NOVEGA MESTA IN KOČEVJA.** Osebni vlaki: Ob 3. uri 44 m s jutraj osebni vlak iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popoldne iz Straže, Toplice, Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 35 m sveder istotako. — **ODHOD IZ LJUBLJANE** dr. kol. V KAMNIK. Mešani vlaki: Ob 7. ur 28 m s jutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 7. uri 10 m sveder. — Ob 10. uri 45 m ponoči samo ob nedeljah in praznikih in le v oktobru. — **PRIHOD V LJUBLJANO** dr. kol. IZ KAMNIKA Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m s jutraj, ob 10. uri 59 m dopoldne, ob 6. uri 10 m sveder Ob 9. uri 55 m ponoči samo ob nedeljah in praznikih in le v oktobru. — Srednjeevropski čas je za 2 min. pred krajevnim časom v Ljubljani.

Slavnemu občinstvu vljudo naznanjam, da sem otvoril

v Tržiču šte. 142
poleg hotela „Radecky“

trgovino z urami, zlatnino in srebrnino.

Potrudi se bom postreči cenjenim odjemalcem z najboljšim blagom po najnižjih cenah. Popravila izvršujem točno in ceno.
Za mnogobrojni obisk se priporoča z velespoštovanjem

Rudolf Rus, urar.

„Goriško vinarsko društvo“
(registrovana zadruga z omejeno zavezo)

v Gorici
ima v svojih zalogah in prodaja

naravna in pristna vina
iz Brd, z Vipavskega in s Krasa.
Razpošilja na vse kraje od 56 litrov dalje. — Vzorci
vin pošilja na zahtevo. 3157-6
Cene zmerne, postrežba točna in rečna.
Sedež društva: Gorica, ulica Barzelini šte. 22.

Ernest Hammerschmidt naslednik 3474-48
MADILE, WUTSCHER & Co.
trgovina železnin in kovin
Valvazorjev trg št. 6 — Ljubljana — Prešernove ulice št. 50.
Velika zaloga kuhinjskega orodja in hišne oprave.

Prešernov * *
album.
Slavnostna šte. „Ljublj. Zvona“ leta 1900.
Izvod à H 2.40, po pošti H 2.60
se dobiva

v knjižarni SCHWENTNER
v Ljubljani, Prešernove ulice.

GRAND PRIX
Pariška svetovna razstava 1900.

Svetovnoslavna ustna voda.
Dopolva se povsod. 1445-51

EAU DENTIFRICE
DU DOCTEUR PIERRE
DE LA FACULTE DE MEDECINE DE PARIS

Ravnokar je izšla
KORISTKA.
Povest iz gledaliških krogov ljubljanskih v polupretelkem času.
(Ponatis iz „Slov. Naroda.“)
Ta povest je jako zanimiva ter izborno opisuje dogodke neke koristke iz časa Mondheimovega gledališkega ravnateljstva.
Cena broširano 80 v., po pošti 1 K.
Dobi se v knjigarni
L. SCHWENTNER v Ljubljani
Prešernove ulice.

Anton Šarc
v Ljubljani
na Sv. Petra cesti št. 8
Zaloga ces. kr. tvornice
za plateno, namizno in damastno blago
Norbert Langer & sinovi
na Moravskem

platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prtli, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, bri-salke, žepni robci, bri-salne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Švicarske vezenine.

Specialna trgovina za opreme nevest.
Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje.
Opreme za neveste od K 350.— naprej.
Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled.
Z odličnim spoštovanjem
Anton Šarc
Sv. Petra cesta št. 8
v Ljubljani. 2215-16

Etablissement za moško obleko po meri
in zavod za uniformiranje

Jos. Rojina, Ljubljana
Velika zaloga elegantno izvršene moške in deške konfekcije.
Bogato izbrana zaloga izrečno angleškega blaga.
Za dijakne znižane cene.

Kdor kupi blaga za čez 20 gld., dobi zastonj nikljasto remontoarno uro!!

Brez konkurence!
6 gld.
damski moderni poldolgi paletot iz modnega blaga s položnimi gubami.
6 gld.
črna moderna jopica podvlečena s svilo ali batirana z moško fasono.
6 gld.
velik kolje 180 cm dolg z mufom.
6 gld.
dolga zimska suknja, gorko podvlečena ali havelok iz velblodjih dlak z rokavi.
6 gld.
Jesenska obleka iz sukna različnih vzorcev.
Največja izbira moške in damske konfekcije. Najnižje cene.

„Angleško skladišče oblek“
O. BERNATOVIČ
v Ljubljani, na Mestnem trgu šte. 5. 3450-1

Zaloga koles in motorjev
488 47
iz znane tovarne J. Puch v Gradcu.
Z dveletnim jamstvom.
FRANC ČUDEN
urar in trgovec v Ljubljani
Prešernove ulice, nasproti franč. samostana
Filiarka: Mestni trg, nasproti rotovža.
Drugi vrst kolesa od K 120.— dalje.
Z enoletnim jamstvom.
Velika zaloga šivalnih strojev.
Osnovniki zastonj in poštne preste.

Lepo stanovanje

4 štirimi sobami in pritliklinami se odda
s 1. novembrom 3253-9
v Wolfvih ulicah št. 12.
Poizve se ravnotam.

1 steklenica 20 vinarjev.
Naročila proti povzetju. 1521

Najfinejši
prosekar
se dobi 3273-5
v vinarni 'Pri belem volku'
Ljubljana
Wolfve ulice šte. 4
(Lenče).

FIRNEŽ LE IZ KRANJSKEGA LANENEGA OLJA.

PREZNANO NAJBOLJŠE OLJNATE BARVE.

NAJFINEJŠE TRAJEN OD
BARVE ZA UMETNIKE
DR. SCHOENFELDA & NO. V DÜSSELDORFU
FINE OLJNATE BARVE ZA
STUDIJE DR. SCHOENFELDA & NO. V DÜSSELDORFU
(PUBLIKA 30 VRL.) **MEČILA,**

APARATE, BARVE IN PREDLOGE ZA

ŽGALNO SLIKANJE

VELIKO IZBIRO

LESENIH IZDELKOV

ZA VŽIGANJE IN POSLIKANJE

BRATA EBERL

TOVARNA OLJNATIH BARV, LAKOV IN FIRNEŽEV

MIKLOŠIČEVA CESTA 6

LJUBLJANA.

ČOPIČL. — BRONCE. — KARBOLINEJ. — LIM.

Več izurjenih kovačkin in kolarstvih

pomočnikov in učencev

nad 14 let starih, sprejme takoj
IVAN DEMŠAR
podkovski kovač in izdelovalec vozov
v Ljubljani 3224-4
Marije Terezije cesta šte. 6.

Krasno izbere
konfekcije
za dame in deklice

kakor tudi
manufakturno blago
perilo
vsakovrstne preproge
i. t. d.
priporoča
Anton Schuster
Ljubljana
Spitalske ulice šte. 7.
Solidno blago. Nizke cene.

Razpis.

Pri mestnem županstvu v Črnomlju je popolniti
mesto monterja za vodovod Črnomelj—
Petrova vas—Kot—Semič

z letno plačo 1440 kron.
Prošnje so vložiti do 10. novembra 1905 pri mestnem žu-
panstvu v Črnomlju. 3415-2

Nova tovarniška zaloga suknenega, platnenega,
perilnega in modnega blaga

Jos. Petkosig

Stari trg šte. 4 * Stari trg šte. 4
Ljubljana

se priporoča za jesensko in zimsko sezono.

Vzorci se na zahtevo dopošljejo. Cene nizke. 2826 13

Vinska trgovina

na debelo in drobno

JOSIP LENČE

Wolfve ulice šte. 4 „Pri belem volku“ v Ljubljani.

Zaloga različnih štajerskih, hrvaških, istrskih, pri-
morskih, dolenskih in goriških vin.

Pristna izborna robota po nizki ceni.

Vino se v Ljubljani postavi v hišo, na deželi pa
na dotično železniško postajo. 3281-3

Za pristnost se jamči.

Tudi potrebna posoda se dobi na razpolago.

Restavracija „Perles“, Prešernove ulice.

Vsako soboto in nedeljo 3330 4

sveže domače riževe, jetrne, krvave in mesene

klobase.

Za par večerov v tednu se odda tudi lepo prenovljeno

zimsko kegljišče
in prostor za streljanje.

Za mnogobrojni obisk se priporočata **J. in M. Košak.**

Sode

vinke od 620 do 650 litrov vsebine
proda po nizki ceni 2581 19
Fran Cascio
Vegove ulice šte. 10.

Slovenske muzikalije

ravnokar izšlo!

Govekar Fr.: **Rokovnjači**,
uglasbil **Viktor Parma**, kom-
pletno K 10-70.

Posamezno:

1. Overture za klavir K 250
2. Kuplet za moški glas s klavirjem „1—“
3. Zora vstaja, za sopran s klavirjem „1—“
4. Cvetočih deklic prsa bela, samospjev (sopran), z me-
šanim zborom ob spre-
mljevanju klavirja „2—“
5. Mladi vojaki, koračnica za klavir in petje „120“
6. a) Oj zlata vinska kaplja ti, samospjev z moškim zborom „3—“
- b) Povsod me poznajo, sa-
mospjev iz „Zdravice“

Govekar Fr.: **Legionarji**,
uglasbil **Viktor Parma**, kom-
pletno K 11-20.

Posamezno:

1. Zapoji mi, ptičica, glasno, pesem za sopran s klavirjem K 120
2. V petju oglasimo, moški zbor s klavirjem „180“
3. Kuplet za moški glas s klavirjem „1—“
4. Romanca, samospjev (tenor) z moškim zborom ob spremljevanju klavirja „180“
5. Ptica, pesem za sopran s klavirjem 120
6. Skoz vas, koračnica. Po besedah J. Stritarja. Za klavir (s petjem ad libitum) „120“
7. Sezidal sem si vinski hram, samospjev z moškim zborom. Za petje in klavir iz „Zdravice“ „3—“

Dalje: 3268-51

Viktor Parma: Mladi vojaki, korač-
nica s petjem ad libitum. Že 3. iz-
daja K 120

Viktor Parma: Mladi vojaki,
za citre „1—“

Viktor Parma: Slovenske
cvetke, potpourri po slo-
vanskih napevih „250“

Viktor Parma: Triglavske
rože, valček po slovanskih
napevih „250“

Viktor Parma: Zdravice, za
petje in klavir „3—“

Žirovnik Janko: Narodne pesmi
z napevi, I. zvezek K 120 po
pošti K 130.
Žirovnik Janko: Narodne pesmi
z napevi, II. zvezek K 1—, po
pošti K 110.

Največja zaloga muzikalij v Ljubljani.
Katalogi gratis in franko.

Izposojevalnica muzikalij obsega
10.000 števk.

Mesečni abonement s premijami.
Razpošilja tudi na sunaj

Oton Fischer

trgovina z muzikalijami v Ljubljani,

Nagrobne vence

in trakove z napisi

priporoča v največji izbiri

FR. IGLIČ, Ljubljana

Mestni trg šte. 11.

Zunanja naročila se takoj izvrše.

Št. 2304

Razpis službe.

Pri mestni klavni v Škofji Loki se odda

mesto klavničnega paznika

z mesečno plačo 40 K, prosto korjavo in svečavo ter s prostim stanovanjem,
obstoječim iz kuhinje in ene velike sobe.

Dotične prošnje opremljene s pričevali in rojstnim listom, so vložiti
pri podpisnem uradu do 10. novembra t. l.

Mestno županstvo v Škofji Loki

dne 23. oktobra 1905.

Opustitev trgovine.

Usojam si visokočastitemu občinstvu najvdaneje naznaniti, da sem
prodal svojo trgovino z rokavicami in galan-
terijskim blagom

gospodični Vilmi Rudholzer

Zahvaljujem se visokočastitim odjemalcem najsrčnejše za toliko
let iskazovano mi zaupanje in prosim obenem, da je ohranijo tudi moji
nasledniki.

Z odličnim spoštovanjem

Albert Schäffer.

Prevzetje trgovine.

Z ozirom na naznanilo svojega prednika o opustitvi trgovine si usojam p. n.
občinstvu najvdaneje javiti, da sem kupila od

gospoda Schäfferja

trgovino z rokavicami in modnim blagom

Pripomnim, da bom vodila trgovino vedno najstrožje v smislu prejšnje firme
in poudarjam, da bom dobivala blago od ravnostih dobaviteljev, posebno
od najbolj renomirane firme c. kr. dvornega založnika Zachariasa.

Prizadevala si bom vedno, da si pridobim zaupanje p. n. odjemalcev.

Z odličnim spoštovanjem

Vilma Rudholzer A. Schäfferja nasl.